

Шекспір би плакав: Укрпошта — чума на всі наші доми

Як Ігор Смілянський добирає
друковані ЗМІ. І ускладнює
життя пенсіонерів
» стор. 4

Україна зламала секретні домовленості ЦРУ та росії

За лаштунками потоків крові
українців розігрується карта
егоїзму світових лідерів
» стор. 5

Про мешканців лабіринту зла

» стор. 9

Україна молода

Середа, 26 липня 2023 року

№30 (5942)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 40,583 грн

Окупантам — шах і мат, хоч скільки б тужився

«ахмат»

Сили оборони вже звільнили 50% захоплених
російськими військами територій

» стор. 2

Звільнення кожного метра української землі дається нашим воїнам надзвичайними зусиллями. Контрнаступ не блискавичний, але нестримний.
Фото з сайта slovoidilo.ua.

Передплатіть «Україну молоду» на вересень

стор. 15

«Це обурливе руйнування знаменує собою ескалацію насильства проти культурної спадщини України. Я рішуче засуджую цей напад на культуру і закликаю російську федерацію вжити значущі заходи для дотримання своїх зобов'язань за міжнародним правом.»

РЕЗОНАНС

Не по Князеву САП-ка

Прокурор Омельченко оскардився під час розслідування справи ексголови ВСУ

Іван БОЙКО

Під час розслідування резонансної справи ексголови Верховного Суду Всеволода Князева не встигають пристрасити. Не встиг процесуальний керівник у справі, прокурор САП Олександр Омельченко заявити про своє відсторонення від цієї справи нібито через скорочення, як його керівництво заявило, що ця заява не відповідає дійсності. Зокрема голова Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Олександр Клименко заявив, що Омельченко формально залишається на посаді. А коли скорочення відбудеться, йому запропонують вакантні посади.

«Омельченко ознайомився лише з наказом про зміну структури САП. Із цим наказом ознайомились усі, і я зокрема. А про скорочення його посади відділ кадрів офісу генпрокурора офіційно його ще навіть не інформував. Тобто формального повідомлення про скорочення ще взагалі не було. Хоча він чомусь про це заявляє», — пояснив Клименко.

За словами очільника САП, коли це станеся, Омельченко пройде всю встановлену законом процедуру: його поінформують про скорочення посади й натомість запропонують усі вакантні посади, зокрема в САП.

І дійсно, пан Омельченко був присутній на одному з засідань суду у справі Князева вже після своєї заяви про скорочення (відсторонення). Тож незрозуміло, навіщо Омельченко звертався до Ради прокурорів із повідомленням про загрозу незалежності прокурора. Він пов'язував скорочення з конфліктом з очільником САП Олександром Клименком «з приводу певних розбіжностей у розумінні проведення процесуальної дії у справі Князева».

Водночас Центр протидії корупції подав заяву до ДБР про злочин у зв'язку з імовірно незаконним оприлюдненням матеріалів негласних слідчих дій у справі Кабаєва.

Також ЦПК подав заяви до дисциплінарного органу прокуратури щодо заступника САП Андрія Синюка та прокурора Олександра Омельченка, дії яких могли скомпрометувати справу. Мовляв, у медіа з'явилися публікації, які, за твердженням авторів, цитують досі не оприлюднені матеріали негласних слідчих дій у справі Князева, які «можуть завдати шкоди самому розслідуванню, стати небезпечним прецедентом та стати предметом маніпуляцій».

Мало того, ЦПК зазначає, що саме Омельченко може бути зацікавлений у оприлюдненні таких відомостей у першу чергу. На думку експертів, прокурор Омельченко грубо порушив Кодекс етики прокурорів, коли вводив суспільство в оману. Так, у ЗМІ Омельченко заявив, що 3 липня був звільнений із САП та усунений від справ. Проте 11 липня, вже після його скорочення з адміністративної посади, він був присутній на судовому засіданні у ВАКС як прокурор щодо розгляду клопотання про продовження строків тримання Князева під вартою.

«Ми переконані, що антикорупційні органи повинні дотримуватися найвищих стандартів у своїй роботі та інформувати суспільство про деталі розслідувань винятково офіційно та у порядку, який дозволяє закон... Саме тому ми вимагаємо, аби ДБР провело розслідування цього інциденту, оскільки він містить ознаки злочину», — зазначає заступниця виконавчого директора ЦПК Олена Щербан.

Отже, у справі Князева ще вистачить «сюрпризів».

Тарас ЗДОРОВИЛО

Держсекретар США Ентоні Блінкен цими днями заявив, що Україна відвоювала вже близько половини своїх територій, які були окуповані росією з початку повномасштабного вторгнення. Щоправда, ціна цих здобутків — дуже висока: військові госпіталі й частково вже цивільні лікарні переповнені нашими пораненими бійцями.

Згідно з даними Генштабу, тривають важкі бої: лише протягом двох днів 23–24 липня відбулося 27 і 23 безсіткнень відповідно. На Мелітопольському і Бердянському напрямках ЗСУ продовжують вести наступальну операцію та закріплюються на досягнутих рубежах. Українські захисники завдають вогневого ураження артилерією по виявлених цілях ворога та здійснюють заходи контрбатарейної боротьби.

Тим часом на Херсонщині ворог потужно застосовує авіацію з керованими авіаційними бомбами, тому знищення їхніх систем ППО — це один з елементів послаблення ворожої авіації. Сили оборони 24 липня знищили 6 ворожих систем протиповітряної оборони.

На тимчасово захоплених територіях України російські загарбники продовжують чинити мародерство. Встановлено, що в селище Миронівський Донецької області

Тарас ЗДОРОВИЛО

Упродовж тижня Одещину й Одесу рашисти в прямому сенсі тероризували: ледь не щодня. Щоночі інтенсивно атакували росіяни почали після підриву нашими спецслужбами Кримського моста. Мета російського агресора — не лише позбавити Україну можливості отримувати кошти від продажу збіжжя, що є колосальним джерелом поповнення бюджету. Воєнним злочинцям хочеться знищити якомога більше культурних надбань українців. Одеса ж бо — перлина на березі моря, куди приїжджала величезна кількість туристів.

Так, у ніч на 24 липня майже чотиригодинна атака дронами типу «Шахед-136» була спрямована на портову інфраструктуру Дунаю. Внаслідок влучань зруйновано ангар із зерновими, пошкоджено резервуари для збереження інших видів вантажів. До лікарень Одеси було госпіталізовано 22 постраждалих, з них троє підлітків (12 та двоє — 17 років). Одна людина загинула.

У ніч на 23 липня одеська культурна спадщина сильно постраждала від чергової масованої атаки рашистів. В історичному центрі Одеси, який перебуває під захистом ЮНЕСКО, пошкоджено 25 пам'яток архітектури. Росіяни навмисно спрямували свої ракети на історичний центр Одеси.

Влада зазначила, що серед пошкоджених — будівлі XIX–XX сторіч: будинки Чижевича, Папудової, Забудовського, Гагаріна, Яну-

НА ФРОНТІ

Окупантам — шах і мат, хоч скільки б тужився ахмат

Сили оборони вже звільнили 50% захоплених російськими військами територій

з 10 липня прибувають бійці з підрозділу росгвардії «ахмат», які примусово виселяють місцевих жителів з їхніх будинків на вулицю та самовільно туди заселяються. Також згадані представники російських військ масово займаються крадіжками, що викликає хвилю невдоволення серед цивільних.

Міністр оборони Олексій Резніков заявив, що український контрнаступ хоч і відстає від намеченого графіка, проте відбувається згідно з планом, і при цьому назвав хибною думку, що «кожен контрнаступ має бути швидким».

Заступниця міністра оборони Ганна Малаяр додала, що за минулий тиждень Сили оборони просунулись на 12 та 4 кілометри на Південному та Бахмутському напрямках. Ключові бої наразі тривають у районі Кліщівки, Андріївки, Курдюмівки.

Тим часом 24 липня Іспанія відправила в Україну нову пар-

Українські захисники боронять кожного з нас. Фото ЗСУ.

ти танків Leopard, швидких броньованих авто, вантажівок і різні види боєприпасів.

Країна-агресорка росія продовжує зазнавати втрат у загарбницькій війні проти України. Як повідомили у Генштабі, лише упродовж доби 23 липня наші бійці знищили 660 окупантів, 17 артилерійських систем, 13 ББМ та 5 безпілотників. Загальні ж бойові втрати противника з 24.02.22 до 24.07.23 орієнтовно становлять особового складу близько 242 тис. 620 (+660) осіб.

Авіація сил оборони завдала удару по пункту управління ворога, 8 ударів по районах зосередження особового складу та 6 — по зенітно-ракетних комплексах противника, повідомляє Генштаб ЗСУ. Протягом доби наші захисники знищили 3 ударні БпЛА противника типу «Шахед-136». Підрозділи ракетних військ і артилерії уразили 4 пункти управління, 3 засоби протиповітряної оборони, 9 артилерійських засобів на вогневих позиціях та 4 станції радіоелектронної боротьби окупантів.

ВИСТОІМО!

На Преображенській — ракетний «дощ»

Руйнування російською зброєю Одеси засуджує весь цивілізований світ

ша, Жданової, Рассель дель Турко, Маса, Ковалевського, Порро, Машевського, особняк Манук-Бея та інші. Постраждав Преображенський собор (УПЦ все ще московського патріархату).

ЮНЕСКО засудила ракетну атаку росіян на історичний центр Одеси та найближчими днями направить до Одеси місію для проведення попередньої оцінки збитків. «Це обурливе руйнування знаменує собою ескалацію насильства проти культурної спадщини України. Я рішуче засуджую цей напад на культуру і закликаю російську федерацію вжити значущі заходи для дотримання своїх зобов'язань за міжнародним правом, включно з Гаазькою конвенцією про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року і Конвенцією про охорону всесвітньої спадщини 1972 року», — заявила генеральна директорка ЮНЕСКО Одрі Азуле.

Під час недільної служби Папа Франциск закликав молитися за мир в Україні, згадавши нічні ракетні удари РФ по Одесі. «Не припиняймо молитися за мир, особливо за до-

Спасо-Преображенський собор в Одесі після російської атаки. Фото Reuters із сайту espreso.tv.

рогу Україну, яка продовжує зазнавати смерті і руйнувань, що також, на жаль, сталося цієї ночі в Одесі», — сказав Папа. Раніше свої реакції опублікували західні міністри закордонних справ і послі, головний дипломат ЄС Жозеп Боррель, а також президентка Молдови.

Варто зауважити, що не став засуджувати росію за один із нічних ударів по Одесі представителі церкви московського патріархату митрополит Онуфрій, хоча внаслідок удару постраждав підконтрольний УПЦ МП кафедральний Спасо-Преображенський собор.

«Закликаю всіх вас, дорогі мої, до терпіння і сугубої

молитви. Смиримо свій гнів, не даючи йому перетворитися на сліпу ненависть. Не будемо забувати, що, яким би страшним не був цей вік, врешті-решт переможе Божественна Любов, яку не під силу знищити ні брехні, ні насиллю», — маніпулятивно стилі «ні вашим ні нашим» зазначив предстоятель УПЦ московського патріархату Митрополит Онуфрій не згадує країну-агресорку, натомість виступає з таким твердженням: «Будь-хто, хто цільється в небо, влучає врешті-решт у самого себе».

Намагається знищити Україну країна-терористка росія. Однак ми переможемо, бо на своїй землі!

Людмила НІКІТЕНКО

На стіні школи №33 у Черкасах з'явився стінопис поета Василя Симоненка. Цей навчальний заклад носить його ім'я з червня 1994 року. Тож вирішено було вшанувати пам'ять про великого українця, увічливши його портрет на фасаді. Відтепер Василь Симоненко щоранку «зустрічатиме» учнів цієї школи перед уроками.

«Ми готували проєкт утеплення нашого навчального закладу ще торік, але через війну не змогли реалізувати. Виконуємо ці роботи нині. Стінопис Симоненка входить до цього проєкту», — розповідає «Україні молодій» директорка школи Оксана Коваленко.

У цьому освітньому закладі діє музей поета-шістдесятника Василя Симоненка. Талановитий уродженець Полтавщини свого часу, після закінчення факультету журналістики Київського університету, працював у черкаській газеті. Жив не так далеко від школи №33 — на вулиці Седова.

Наразі в холі цього навчального закладу можна побачити встановлену велику стелу з барельєфом Василя Симоненка та його відомими патріотичними цитатами. Є в музеї Симоненка чимало його особистих речей: одяг поета, друкарська машинка, радіо. Це школі передала мама поета Ганна Федорівна. За свого життя вона нерідко приходила до школи №33.

ПАМ'ЯТЬ

«Ми думаємо про вас...»

На фасаді черкаської школи намалювали стінопис із поетом Василем Симоненком

Василь Симоненко на фасаді черкаської школи №33.
Фото Людмили НІКІТЕНКО.

Нагадаємо, наприклад, «Ми думаємо про вас» — це поезія Василя Симоненка 1958 року, яка є зверненням до нащадків, правнуків. Поетові належить вірш «Лебеді материнства» (1962), який завершується відомими словами: «Можна все на світі вибирати, сину, // Вибра-

ти не можна тільки Батьківщину». Ще: «Ти знаєш, що ти — людина? // Ти знаєш про це чи ні? // Усмішка твоя — єдина. Мука твоя — єдина // Очі твої — одні».

Намалював мурал художник Ігор Новиков. Він у Черкасах ще створив стінопис із Кузьмою Скрябіним. ■

КОНКУРС

Відгукніться, таланти

Поспішайте стати учасником гала-концерту в Києві «Ти у серці моїм, Україно!»

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

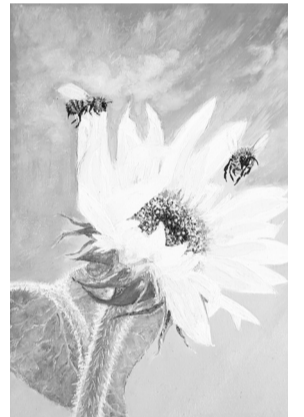
До Дня Незалежності України проходить Міжнародний мистецький багатожанровий фестиваль-конкурс «Ти у серці моїм, Україно!».

На території Співочого поля у Києві заплановано на 24 серпня проведення гала-концерту переможців фестивалю-конкурсу «Ти у серці моїм, Україно!». А його учасниками можуть спробувати ще стати талановиті люди з будь-якого куточка країни і навіть з-за кордону.

Голова журі фестивалю-конкурсу Леся Королько (Італія), співачка, заслужена діячка естрадного мистецтва України, розповідає, що багатожанровий фестиваль відбувається за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України і Департаменту культури Київської міської державної адміністрації. Організатори фестивалю-конкурсу — Київський міський центр народної творчості та культурологічних досліджень і Культурно-просвітницька асоціація Mist-IL Ponte (Італія).

У першому, відбірковому, турі оргкомітет фестивалю-конкурсу попередньо переглядає, прослуховує конкурсні роботи, які надсилають учасники, і приймає рішення про реєстрацію та допуск учасників до дружного, заключного, туру. Члени журі оцінюють конкурсні роботи й визначають переможців.

Учасником конкурсу може стати кожен українець, який проживає не тільки в Україні, а й далеко за межами. Серед номінацій: вокальний, інструментальний, фольклорно-етнографічний, літературний, театральний жанри, авторська пісня, образотворче мистецтво, мода, стиль, дизайн, найкраще виконання патріотичної пісні. ■

Роботи учасників номінації «Образотворче мистецтво: «Життя продовжується» Олени Смирнкової (Миколаїв) та «Азовсталь» Наталії Моржук (Італія, Рим).
Фото надані організаторами.

Вік учасників не обмежений. Результати конкурсу будуть оголошені 20 серпня на сторінці facebook-групи фестивалю-конкурсу. Переможці отримають дипломи.

Оксана Парфус, організаторка фестивалю-конкурсу, пояснює: «Наша мета — об'єднати всіх українців, які живуть і працюють у різних куточках України і світу, в любові до України, бажанні служити рідному краю, щоб разом популяризувати українське слово, показати світу неповторність та красу українських традицій, звичаїв і обрядів, українське мистецтво загалом. Цим примножимо скарбницю української культури, сприятимемо збереженню національних цінностей, зокрема на міжнародному рівні, — задля культурно-просвітницького та духовно-морального виховання молодого покоління як в Україні, так і за кордоном, а також моральної та добродійної підтримки ЗСУ і загалом усього українського народу під час війни». ■

КІНО

Стиллет і стилос

«Антитіла», Сергій Михальчук та Ахтем Сеїтаблаєв — представлено три документальні новели проєкту «Культура vs війна»

Свдокія ФЕЩЕНКО

Шість короткометражних фільмів-новел та один повнометражний — такий задум реалізації проєкту «Культура vs війна», який створюється у форматі документальних свідчень та оповідей, переживань та світоглядних міркувань людей, які є творцями, носіями та одночасно стали захисниками у Силах оборони української ідентичності та культури. Перші три роботи вже створені й доступні для вільного перегляду — про гурт «Антитіла», кінорежисера Сергія Михальчука і режисера та актора Ахтема Сеїтаблаєва.

Проєкт ініціювали ще в травні минулого року з метою посилення підтримки України у світі у війні, яку веде РФ. Його головною складовою є цикл документальних фільмів, у яких герої — українські музиканти, кінематографісти, письменники, фотографи та інші культурні діячі розповідають через власні історії про повномасштабний період війни.

Починаючи з середини червня, раз на 3-4 тижні відбуваються онлайн-прем'єри документальних фільмів циклу. Окрім названих митців, глядачі матимуть змогу подивитися кіносповіді про подружжя фотохудожників Влади і Костянтина Ліберових, кобзаря Тараса Компані-

ченка та письменника Сергія Жадана. До повнометражної стрічки, офлайн-прем'єри якої планують провести у вересні, також увійдуть: кінорежисер Михайло Ілленко, актори Євген Нищук, Дмитро Лінартович та Олексій Тритенко, кінорежисери Ярослав Пілунський та Юрій Грузинов, інші.

Скажімо, серія «Культура vs війна. Сергій Михальчук» — це історія кінорежисера, який у вирішальний для країни момент став на її захист. Однак його зброєю залишається і творчість. Загалом Сергій Михальчук зняв близько 40 кінокартин. Створював фільми: «Мамай», «Люзія страху», «Параджанов», «Поводир», «Дике поле», «Екс», «Довбуш» та інші. Чотири з повного списку, до речі, номінували на премію «Оскар». «Образи, які надовго залишаться в пам'яті», — такими словами відзначив операторську роботу митця американський кінорежисер Даррен Аронофскі, який очолював журі 65-го Берлінського міжнародного кінофестивалю 2015 року.

«Крім автомата, в нас є ще камера. І ми можемо зробити так, що ця історія, цю війнузапам'ятають», — каже Сергій Михальчук. В одному з інтерв'ю він згадує, що його не раз запрошували працювати в Гол-

Презентували проєкт «Культура vs війна» фільмом про гурт «Антитіла».
Фото надане організаторами.

лівуді. Однак нині митець воює у лавах ЗСУ і документує криваву війну, яку розв'язала РФ.

«Ця війна змінила мою свідомість. Багато жаклимих кадрів є доказами для міжнародного трибуналу, — констатує військовослужбовець-митець. — Бачив, як росіяни розстрілювали цивільних людей, обстрілювали машини з дітьми. Іноді, в особливо важких ситуаціях, дивився в об'єктив — і враження, ніби потрапив у кіно. Здається, що це неможливо, але, на жаль, усе це — реалії життя українського народу».

Так, іще 1 березня 2022 року війська РФ обстріляли телевежу в Києві, внаслідок чого загинули п'ятеро людей. В момент обстрілу Сергій Михальчук проїжджав поблизу, тож зміг зафіксувати кадри перших хвилин після цього жахливого злочину. І це лише один з епізодів російсько-української війни, який

демонструє всім правду про весь біль, який переживають українці, відстоюючи свою свободу та цінності всього цивілізованого світу. Фото Сергія евакуації з Ірпеня, знищеного найбільшого на планеті літака «Мрія», зруйнованих ракетами будинків, убитих цивільних людей облетіли весь світ, демонструючи звірячу жорстокість агресорів РФ.

Проєкт створюється Асоціацією «Сприяння розвитку кінематографа в Україні» за підтримки European Union in Ukraine, компанії «ВАВІЛОН» та приватного бізнесу. Режисер — Кадім Тарасов, оператор-постановник — Юрій Грузинов, продюсер — Андрій Різоль, виконавчий продюсер — Аліна Краснянська, менеджер проєкту від ЕС — Марко Ферраро, креативний продюсер — Святослав Різоль, оператори — Денис Дужник, Олег Руз, Юлія Більшинська. ■

■ СКАНДАЛ

Шекспір би плакав: Укрпошта
— чума на всі наші дома

Як Ігор Смілянський добиває друковані ЗМІ. І ускладнює життя пенсіонерів.

Тетяна ПАРХОМЧУК

Декілька останніх років слово Укрпошта у середовищі видавців друкованих ЗМІ України звучить як прокляття або кара Божя. Бо до всіх проблемних питань української журналістики додаються головні болі, котрі створює ще й це відомство.

Через непартнерське ставлення згаданого надавача послуг з доставки періодики та інших поштових товарів, також і соціальних послуг, газети втрачають сотні тисяч примірників за передплатою, віддаляються від своїх читачів, а читачі відповідно відчують брак доступу до реальної, альтернативної, об'єктивної інформації. «Єдині новини» повністю цю потребу не закриють ніколи.

А останнім часом ситуація погіршилась іще й через чергове масове скорочення листонеш на тлі попереднього зменшення кількості поштових відділень. Причому це стосується не лише сільської місцевості. Скажімо, мешканці центру Одеси скаржаться «УМ» на нестачу листонеш у їхніх поштових відділеннях так само, як і мешканці сільської глибинки.

Чомусь протягом кількох років складається враження, що чинний керівник Укрпошти Ігор Смілянський покликаний зруйнувати систему й знищити українські ЗМІ. І робить він це доволі успішно при всіх президентах. Чим пояснюється така його посадова живучість при очевидному розвалу галузі? Версій є чимало. Скажімо, вплив його батьків, котрі мають якусь цікаву «парасольку» й з-під неї з початку повномасштабного вторгнення у соцмережах виставляли пости на підтримку рашистських окупантів. Чи, навпаки, син робив таку проєкцію на батьків?

І що з того, що Укрпошта випустила патріотичні марки? Це ж гарний національний піар та ширма. І що з того, що сам Ігор Смілянський заявляє про перерахування чималої суми коштів на потреби ЗСУ, коли за результатами його діяльності на посту керівника Укрпошти у нього можна повчитись, як ненавидіти людей в Україні.

Щодо донатів від Смілянського на українські Збройні сили, то в нас чимало товстосумів прикриваються заявами такого виду благородної справи, а за фактом — зброї нам не вистачає, а свою рідну армію постійно підтримують копійками достатньо збіднілі через катастрофічне зростання цін українські пенсіонери та працююча більшість.

Слово — зброя

Отже, масове звільнення листонеш по всій країні зупиняє поштову доставку газет та позбавляє українців доступу до важливої інформації під час війни. Про це йдеться у зверненні до президента України, уряду та керівництва Укрпошти від Національної спілки журналістів України.

«Ми категорично не погоджуємося зі знищенням українських газет. Ми тримаємо і прагнемо продовжувати тримати інформаційний фронт. Але нам потрібна допомога — це вже крик душі», — наголошується в документі.

НСЖУ зазначає, що газети опинилися на межі банкрутства через скорочення кількості листонеш, закриття передплатних відділів обласних дирекцій, поштових відділень, бюрократичні процедури. Зростає вартість доставки, сягаючи 30% усього бюджету редакції. Водночас постійне скорочення працівників Укрпошти вкрай негативно впливає на вчасну доставку газети до передплатників.

«Це вбиває друковані видання, які читають мільйони людей по всій Україні», — наголошують автори звернення.

Непорозуміння з Укрпоштою змушують газетарів, особливо на прифронтових територіях, шукати способи самотужки дотримувати видання читачам.

Журналістське об'єднання пропонує невідкладно створити робочу групу з представників офісу президента, уряду, Міністерства культури та інформаційної політики, Національної спілки журналістів України та видавців газет для пошуку спільного рішення щодо подальшої роботи Укрпошти.

Звернення дещо вивело пана Смілянського з комфортного стану. Він змушений був відреагувати та в притаманній йому хамській манері вести суперечку з редакторами, видавцями, журналістами. Чим іще більше показав свою далекість від людяності суті.

І скорочення поштових відділень та листонеш стосується не лише прифронтових територій.

Тут варто згадати, що подібний рейвах щодо антинародної суті роботи Укрпошти вже здіймався три роки тому. І пояснення Смілянського зразка 2020 року й нинішні, в стані повномасштабної війни, розгойдали очевидне: не було і немає в керівника Укрпошти планів на її розбудову, на те, щоб не позбавляти українців друкованого слова, альтернативи, можливості аналізувати, співставляти.

Зазначимо, початкова місія пошти — це доставка періодики, листів, посилок, пенсій.

Сьогодні ж уцілілі поштові відділення стали схожі на кіоски всілякого господарського краму: там продаються консерви, туалетний папір та інші побутові речі. Це, можливо, виправдано в далеких селах, а у великих містах?

тилежні позиції. Як-от:

«Ми відкриті до співпраці, коли інша сторона поводить себе належним чином».

«Хто і скільки видань підписав — це питання смаку».

«Якість доставки — це біль. Але це людський фактор. Будемо міняти модель — переходити на пересувні відділення».

«Укрпошта не зацікавлена в розповсюдженні копійчаних тиражів. Це самі листонеші передплачують, щоб накручувати собі кілометри».

Щодо останнього, виходить, директор підозрює, що листонеші різними способами вибивають собі хоч якісь додаткові копійки. Водночас він заявив, що, мовляв, листонеші не хочуть переходити із зарплати 1 тис. грн на зарплату 10 тис. грн,

Голова НСЖУ Сергій Томіленко неодноразово заявляв, що реформи поштової галузі потрібно робити, прораховуючи наслідки для держави. Зараз же, в період повномасштабної війни, відбуваються згубні для інформаційного простору зміни. І супроводжуються вони неприхованим презирством до журналістів з боку гендиректора Укрпошти Ігора Смілянського.

Отже, в 2020 році на нараді в форматі «НСЖУ — редактори газет — Укрпошта» голова Спілки журналістів України Сергій Томіленко також вказував на тотальне скорочення з року в рік простору друкованих видань та ключову причину цього — агресивну політику менеджменту Укрпошти, непартнерські стосунки і несвоєчасні розрахунки з редакціями.

Когнітивний дисонанс

Генеральний директор Укрпошти Ігор Смілянський на ці звинувачення і тоді, як і тепер, відповів докорами. Він приніс на нараду зарплатну платіжку і побідкався, що про його зарплату журналісти поширюють начебто неправдиву інформацію. І не допомагають, а шкодять, пишучи про болочкі проблеми Укрпошти, а це відлякує передплатників.

Декілька цитат пана Смілянського змалювали його про-

щоб не втратити субсидію і щоб мати час доглядати корову (!). І на несвоєчасну доставку можна і треба скаржитися, але покарають за це листонеші.

А тепер, у 2023 році, Смілянський договорився до іншого. Після вмотивованого звернення НСЖУ до перших осіб країни він сказав, що Укрпошта зацікавлена у збільшенні тиражів періодики і її поширенні, але, мовляв, люди неактивно передплачують газети у воєнний час та й якість контенту знижується. Тож поштарям, каже він, невігдно доставляти газети у села з малою кількістю передплатників.

Хоч якою б там була кількість передплатників, — то що, не люди?

Окрім того, Смілянський заявив про намір на 100% оцифрувати роботу листонеш, включно з передплатою, тож, мовляв, «буде жорсткий контроль виконання».

То це, виходить, знову винні

За кордоном старанно плачуть друковані ЗМІ.

листоноші? Оцифрувати їх — це що? За що? Як підозрюваних?

А чи знає керівник Укрпошти, що подекуди листонеші на збиток собі, розуміючи краще, ніж він, потребу людей у читанні періодики, незалежно від того, де прирєкла доля жити адресатів, відвозять і по декілька примірників власним транспортом? Ні, не знає! Як узагалі такий типаж людини може керувати структурою, котра переплетена із забезпеченням доставки необхідної інформаційно-аналітичної продукції кожній сучасній людині?

Однак пан Смілянський не мислить такими категоріями. Хоча його базові інстинкти працюють непогано. Бо на цей раз, аби вирулити й не по-дитячому виправдатись, він принизив журналістів, опустивши якість їхньої роботи.

Отже, Ігор Смілянський думає як уміє, але гучно заявляє, що знижується якість контенту періодичних видань.

пуляція — перекладання відповідальності, замість того, щоб давно, ще кілька років тому, визнати, що він не здатен побудувати чітку ефективну систему роботи поштової галузі.

Ну або, як ми вже припускали вище, все схоже на те, що Смілянський виконує чиясь замовлення.

Голова НСЖУ Сергій Томіленко неодноразово заявляв, що реформу поштової галузі потрібно робити, прораховуючи наслідки для держави. Зараз же, в період повномасштабної війни, відбуваються згубні для інформаційного простору зміни. І супроводжуються вони неприхованим презирством до журналістів з боку гендиректора Укрпошти.

Гроші в надійних своїх кишенях

Пересувні поштові відділення проблему не вирішили. Тому подекуди органи місцевого самоврядування взяли самотужки протистояти розвалу центральною владою поштової сфери країни. Так, на Івано-Франківщині розглядають можливість працевлаштування листонеш за рахунок територіальних громад і редакцій газет.

І це реальне життя абсолютно не відповідає тому, про що роками розповідають керівники ПАТ «Укрпошта». А саме — про необхідність скорочення кількості листонеш. Водночас вони чомусь не говорять про один дуже важливий не лише економічний, а й соціальний аспект — про величезний розрив у заробітних платах топменеджменту Укрпошти та її працівників.

Згідно з даними звітів ПАТ Укрпошта до Реєстру застрахованих осіб іще до початку повномасштабного вторгнення, абсолютна більшість працівників — 97% — отримує мінімальну зарплату. Водночас заробітна плата кількох десятків осіб топменеджменту — від 100 до 800 тисяч гривень на місяць. Розрив, як бачимо, становить до 200 разів.

А чому б в умовах, коли керівник Укрпошти наголошує на скрутному становищі, не зменшити зарплати топменеджменту, аби й таким способом спробувати виправити ситуацію?

Грошей, які отримують керівники установи, вистачило б на утримання 2,7 тисячі листонеш. ■

OBVA!

Україна зламала секретні домовленості ЦРУ та росії

За лаштунками потоків крові українців розігрується карта егоїзму світових лідерів

Тетяна ПАРХОМЧУК

Нещодавнє призначення президентом США Джо Байденом директора ЦРУ Бернса членом свого кабінету спонукає до продовження порушеної в попередньому номері «УМ» теми ненадання Україні ПДЧ НАТО. В цьому ракурсі навіть ексклюзивне скасування самого плану дій для України — мовляв, згодом, поза конкурсом, через низку спрощених процедур приймемо до Альянсу — виглядає як окозамилування. У трагічній історії сучасної України є специфічна роль глави ЦРУ в домовленостях США й РФ напередодні широкомасштабного вторгнення в Україну.

Як ми вже зазначали, перед самітом НАТО у Вільності в американському журналі Newsweek вийшла стаття Вільяма Аркіна (William M. Arkin, The CIA's Blind Spot about the Ukraine War) «Сліпа зона ЦРУ в російсько-українській війні».

За твердженням економіста, старшого наукового співробітника Центру політики безпеки (Вашингтон) Андрія Іларіонова, журнал Newsweek не є опозиційним нинішній владі США, це видання не має нічого спільного з республіканцями й належить до пулу найважливіших американських медіа, які тісно дружать з Демпартією, та пропагує її погляди. Також журнал не займається підривною чи опозиційною діяльністю щодо нинішньої адміністрації США.

Автор статті William M. Arkin — відомий у США журналіст, політичний коментатор, письменник, блогер із жорсткою продемократичною позицією, який кілька десятків років пропрацював радником різних розвідувальних, спеціальних, аналітичних структур США, зокрема у розвідці армії США, ЦРУ, РУМО Пентагону, керівництва ВПС та ВМФ.

У своїй нерядовій статті він аналітично доводить те, що ми в Україні вже рік тому підозрювали, — імовірність того, що адміністрація Білого дому дала своєрідне «добро» на повномасштабну війну росії проти України.

Докази — не версії

Очевидно, причиною підготовки цього матеріалу стало згадуване Аркіном зростання запитань з боку Конгресу США масштабами допомоги Україні, ступенем виконання Байденом своїх зобов'язань щодо війни, а також характером операцій, що проводить ЦРУ в Україні.

Отже, за даними високопоставлених співробітників розвідки адміністрації Байдена, таємні змови між Вашингтоном і Москвою є усталеною традицією, а в основі всього, що відбувається в Україні, лежить таємна війна з таємними правилами. Це вимагає від ЦРУ величезної роботи: як головного шпигуна, як перемовника, як постачальника розвідданих, як логіста, як організатора мережі чутливих відносин з НАТО і, можливо, найважливіше — як агенції, яка намагається забезпечити, щоб війна не вийшла з-під контролю.

Кара за цинізм — провал ЦРУ

Теза, що проходить червоною лінією, — провал ЦРУ у своїй основній розвідувальній діяльності.

Головним секретом російсько-української війни для ЦРУ став обсяг того, чого воно не знає. А управління не впевнене в думках та намірах як Володимира Зеленського, так і владимира путіна.

За атакою на Керченський міст був ще більш далекий удар по базі російських бомбардувальників в Енгельс, майже за 1 тис. 130 кілометрів від Києва. ЦРУ заздалегідь не знало про жодну з цих атак...

Отже, управління стежило за нарощуванням військового потенціалу росії, і в листопаді 2021 року, за три місяці до вторгнення, Байден направив Бернса до Москви, щоб, за офіційною версією, попередити кремль про наслідки будь-якої атаки.

Російський президент у Москву не приїхав, залишившись у

своїй резиденції в Сочі на Чорному морі, за 1 тис. 300 км. З Бернсом він говорив по секретному кремлівському телефону. Це вказує, що напередодні поїздки Бернса до Москви між Білим домом і кремлем, імовірно, було домовлено про особисту зустріч. Однак путін вирішив по-іншому, а Бернсу довелося порушити протокол поведінки директора ЦРУ й залишитися в Москві на другу добу (3 листопада). Це потягнуло ще одне порушення протоколу — проведення розмови секретним кремлівським телефоном, що унеможливило американській стороні аудіозапис бесіди.

«За іронією долі, розмова пройшла дуже успішно», — йдеться у статті. Попри те, що росія вторглася, дві країни змогли ухвалити перевірені правила дорожнього руху.

Адміністрація Байдена вустами Бернса пообіцяла, що Сполучені Штати не воюватимуть напряму і не домагатимуться зміни режиму. Росія зобов'язалась обмежити свій напад територією України та діяти відповідно до негласних, але добре зрозумілих принципів секретних операцій.

Успішність цієї розмови для США полягає в тому, що росія здійснила вторгнення в Україну не просто так, а за узгодженими правилами здійснення вторгнення та ведення війни. Вони також включають дотримання повсякденних кордонів шпигунства.

Україна розірвала шаблони ЦРУ й росії

Характер війни помінявся, тільки-но російські війська увійшли до України. Сполученими Штатам довелося швидко змінити свої підходи. ЦРУ, як і решта розвідувального співтовариства США, неправильно оцінило військові можливості росії та стійкість України, оскільки росія не змогла взяти Київ і війська відійшли з півночі.

Тобто правила, встановлені двома високими сторонами під час

Newsweek: ЦРУ намагалося розвести українців як кошенят.

візиту Бернса до Москви, включно з захопленням Києва російськими військами, виявились нікчемні. І коли з'ясувалося, що ЦРУ провалилося зі своїми оцінками та очікуваннями щодо вторгнення, адміністрації Байдена довелося терміново змінювати і свою політику. Дії Вашингтона змістилися з символічного розгортання військ у Європі для стримування

«Зеленський, безумовно, перевершив усіх в отриманні того, що він хотів, але Києву також довелося підкоритися певним невидимим лініям», — розповів високопосадовець військової розвідки.

У рамках секретної дипломатії, яку в основному очолювало ЦРУ, Київ пообіцяв не використовувати зброю для напа-

Отже, за версією Newsweek, напередодні широкомасштабного вторгнення адміністрація Байдена пообіцяла кремлю, що США не воюватимуть напряму і не домагатимуться зміни режиму. Росія ж зобов'язалась обмежити свій напад територією України та діяти відповідно до негласних, але зрозумілих принципів секретних операцій.

подальших дій росії на надання Україні зброї. Аркін саркастично зауважує щодо розташування американських військ у Європі на тлі раніше досягнутих із путіним домовленостей про те, що той обмежиться вторгненням своїх військ лише в Україну і не нападати на європейські країни.

«Внаслідок виявленої Україною здатності до опору та завдяки вмільному публічному люб'язанню Зеленського Сполучені Штати повільно й неохоче погодились постачати якіснішу і далекобійнішу зброю, що теоретично може загрожувати російській території і таким чином створювати ескалацію, що викликає страх у Байдена», — зазначив американський журналіст.

Секретні угоди Кисва

Участь Києва в секретних угодах із Вашингтоном та Москвою, організованих ЦРУ, вра-

ду на росію.

Однак прямі атаки на територію росії та участь у реальних бойових діях — те, що Київ неодноразово робив — суперечать обіцянкам Зеленського. Це викликало запитання щодо одного з основних обов'язків ЦРУ у сфері розвідки — наявності в нього достатнього знання, а що ж саме українці планують, — для того, щоб впливати на них та дотримуватися своєї таємної угоди з Москвою. Таким чином, Аркін із посиланнями на своїх співрозмовників у розвідці стверджує, що українська влада обіцяла дотримуватися умов таємної угоди ЦРУ з путіним про межі проведення ними (українцями) військових дій проти росії.

Але дотримання цієї обіцянки суперечить здоровому глузду протистояння такому страшному й неадекватному агресору, як путінська раша.

Диктат США іншим країнам

За лаштунками США доводиться переконати десятки країн дотримуватись обмежень, установлених адміністрацією Байдена. Деякі з цих країн, включно з Великою Британією та Польщею, готові були піти на більший ризик, ніж це влаштує Білий дім. Ці країни готові надавати Україні суттєво більшу допомогу, але їх стримує адміністрація Байдена.

Пікантно виглядає в цьому всьому тема відкатів при постачанні військової допомоги Україні від держави, котра казала, що не спішить приймати Україну в НАТО, бо тут корупція. І що ж? Коли через Східну Європу потекла зброя на мільярди доларів, постало ще одне питання, над яким почало працювати ЦРУ: боротьба з корупцією. Йдеться не лише про облік того, куди прямує зброя, а й про припинення розкрадань та відкатів ще на старті та на шляху в Україну. І якщо згадані крадіжки в принципі можуть здійснюватися всіма учасниками процесу надання військової допомоги — від постачальників через посередників до одержувачів, — то щодо відкатів — їх отримання, за визначенням, стосується тих, хто постачає зброю. Цікаво, кого мали на увазі Аркін та його співрозмовники?

ЦРУ та інтерес України

Загалом, у статті стверджується, що ЦРУ дедалі важче дотримуватись тонкого балансу у своїх численних ролях. Створення правил ведення та забезпечення дотримання цих правил воюючими сторонами стає неможливим для управління.

Відтак ми припускаємо, що за президентства Байдена Америка втрачає контроль і починає слабнути її світовий вплив. Хоча це ще не дуже очевидно.

Отже, мавр уже зробив свою справу, виторгнувши певний спокій для США, і може спокійно працювати в адміністрації Байдена.

А щодо чинного президента США, не все так веселково. І, зважаючи на підтримку України чималою кількістю американських виборців, стаття вдаряє по його іміджу.

Політичний тоталізатор працює постійно і майже однаково в усіх країнах, іноді результативно, а іноді — ні, що вже дає підстави для серйозних роздумів американських виборців. Ну хіба що Байден витягне з рукава якогось рятівного джокера. Але навряд чи йому після всіх хитрозроблених рухів щодо війни росії проти України вдасться видати його своєму електорату за туза.

У нас же спала полуда й відкрились очі на «просунутий» світ, котрий заколисав нас давно, ще в 1994 році, Будапештським меморандумом.

Нагадаємо, 5 грудня 1994 року лідери України, США та росії підписали горезвісну для нас угоду — Будапештський меморандум.

По суті, Україну обіграли зубри дипломатії.

До Будапештського меморандуму Україна мала ядерну зброю і була ядерною державою. Після підписання згаданого документа вона свій ядерний статус втратила.

Сьогодні більш ніж очевидно: саме наявність у нас ядерної зброї, про що нещодавно заявляв президент Володимир Зеленський, і буде запорукою безпеки й процвітання України.

І загалом, адекватне розуміння реальності допомагає творити реалістичні стратегії. ■

Валерія МУСХАРІНА,
студентка Київського університету
імені Бориса Грінченка

Щодня ми споживаємо величезну кількість інформації: заголовки онлайн-видань за філіжанкою кави, газетні шпальти на актуальні теми, реклама в метро або вечірній перегляд новин по телебаченню. Це вже стало рутинною, чимось на кшталт підсвідомої справи. Однак не більш як 30% із нас, українців, дійсно перевіряють те, що читають та слухають.

Щотижнево людина витрачає близько 85 годин на перегляд і прослуховування повідомлень. Іншими словами, понад 65% усього вільного часу ми споживаємо різноманітну інформацію, куди додаємо середні 25% сну. Виходить, лишень 10% на добу (!) людина не зосереджується на взаємодії з медіасередовищем. Тепер уявімо: це в дев'яносто разів більше, аніж вісімдесят років тому, та в чотири рази переважає дані початку нашого століття.

Безсумнівно, інформація займає почесне місце в усіх сферах людської діяльності: від освіти й науки до політики й медицини. Отже, і сьогоднішнє суспільство змальовують терміном «інформаційне»: це абсолютно нова, осучаснена версія спільноти, що має певні специфічні особливості.

Приміром, якщо ви маєте сто одиниць товару й віддаєте комусь п'ятдесят, у вас залишається тільки половина. Однак поставмо на це місце інформацію: віддаєте умовну кількість іншим, а все ж таки маєте все, що й мали.

Зважаючи на це, німецький соціолог Том Стоунер стверджував: угоди з приводу матеріальних речей ведуть до конкуренції. Водночас інформаційний обмін — до співробітництва. Із цього робимо висновок, що інформація — ресурс, яким без жалю діляться. Ба більше, його використання веде до вагомого ефекту — збагачення власника знаннями й важливої співорганізованості з оточенням. Так, інформація набагато краща й зручніша за капітал: її можна нагромаджувати та зберігати для майбутнього використання.

Проте подивимося на зворотний бік. Не все, що ми споживаємо, є правдивим і корисним. За важливими фактами та офіційними зверненнями криється велетенська кількість фейків, маніпуляцій, історичних й культурних міфів, ботів, певних концепцій, навіть замаскованих ідеологій тощо.

Так, майже 60% наших громадян витрачають більше часу на перегляд новин у період повномасштабного вторгнення, якими вони при цьому страшенно незадоволені (дані з опитування Центру Разумкова на замовлення видання ZN.UA від 28.04—03.05.2023 р.). Тож можемо припустити: опитані не до кінця фільтрують інформацію, відрізняють факт від фейку й, можливо, вірять «усьому написаному».

За даними опитування, здійсненого дослідницькою агенцією New Image Marketing Group за підтримки «Детектор медіа» та міністерства закордонних справ Королівства Данія в Україні, у період із 2020 до 2023 рр. рівень медіаграмотності серед українського населення зріс із 55% до 81%. До того ж середнє значення показника зросло від 4,8 бала у 2020 році до 5,9 бала у 2022-му.

06 Липня станом на 497 день повномасштабної війни наша редакція зафіксувала:

1477 Фейк

526 Маніпуляція

515 Меседж

334 Викриття

Скріншот кількості викритої дезінформації станом на 6 липня 2023 року від редакції «Детектор медіа».

Цілком передбачуваним є високий рівень медіаграмотності у молоді від 18 до 25 років (завдяки субіндексам використан-

них із загальною середньою освітою частка осіб з показниками освітнього статусу низьким та нижчим за середній ста-

з різним матеріальним статусом: чим вищий є рівень добробуту, тим вищий показник має індекс.

відстеженні фейкової інформації.

Так, лише 18% у порівнянні з 32% (2020 р.) вирішують, наскільки можна довіряти повідомленню інтуїтивно. Зросла частка українців, хто виявляє дезінформацію, шукаючи посилення на джерело в матеріалі (39% проти 26%), орієнтується на відео/фотопідтвердження (32% проти 26%), наявність різних точок зору на подію (31% проти 26%). Кількість українців, які перевіряють інформацію на достовірність, зросла майже вдвічі — з 24% до 47%, разом із чутливістю до маніпуляцій. ■

Розібратися в цьому допомагає медіаграмотність — життєво важлива навичка XXI століття, котру маємо адаптувати до своєї освіти та інших необхідних умінь. Це той інструмент, з яким людина не народжується, однак може тренувати й опанувати протягом життя.

ня та цифрової компетентності) і низький — серед старшої вікової групи 56-65 років: чим нижчий освітній статус, тим меншим є й індекс. Так, серед опи-

новить 33%, а серед тих, хто має повну/неповну вищу освіту, — лише 10%. Суттєві відмінності у рівні медіаграмотності також спостерігаються між особами

Значущість проблеми дезінформації підкреслюють 61% аудиторії (порівняно з 57% у 2020 році), а отже, люди стають компетентніші у

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

«Інформаційне суспільство» та медіаграмотність

Опанувати навички медіаосвіти є життєво необхідним завданням, особливо в період повномасштабної війни

Згідно з отриманими результатами, медіаграмотність 6% українців є низькою, у 13% — нижча за середню, кожен другий представник аудиторії (50%) має вищий за середній рівень медіаграмотності і майже третина 31% — високий.

Діаграма з сайту «Детектор медіа».ц

Однак воєнні реалії роблять медіаграмотність майже бездієвим інструментом. Наприклад, на тимчасово окупованих територіях (ТОТ): там росія створює повноцінний альтернативний медіапростір. Для цього блокує доступ до міжнародних та українських джерел інформації, а також активно залучає місцевих мешканців до власних медійних майданчиків.

Згідно з недавнім звітом Громадської мережі «Опора», рф захоплює офіси та обладнання українських інтернет-провайдерів та операторів мобільного зв'язку, ремаршрутизує інтернет-трафік до своїх провайдерів через Крим, аби розбудувати власну мережу й поширити на них обмеження цензури. До того ж ідентифікували 979 українських онлайн-ресурсів та 10 сайтів нашої влади, заблокованих в росії.

Під заборону перебувають і такі життєво важливі платформи для обміну інформацією, як Viber, Instagram, Twitter, а також Google та YouTube. Ці обмеження провокують почуття ізоляції, страху та безпорадності серед цивільного насе-

лення, роблячи його більш вразливим до маніпуляції та зловживань. Наприклад, мешканці ТОТ починають вірити, що їх нібито обстрілює ЗСУ, державна влада незабаром втече, а росія не просто відбудує все зруйноване, а й створить «найкомфортніші» умови життя.

А це, «перекриваючи доступ до реєстрів заблокованих вебсайтів та не надаючи безпечних способів досліджувати російські соціальні мережі, рф перешкоджає зусиллям правозахисних організацій, журналістів та міжнародних органів ефективно відстежувати ситуацію на окупованих територіях».

На тимчасово окупованих територіях ворог застосовує багато популярних практик. Однією з них є посилення прірви між тими, хто залишився, і жителями вільної України. Росіяни розуміють: українці в окупації змушені взаємодіяти з ними. Це й дозволяє продукувати міфи й страхи нібито про те, що «тільки-но території будуть звільнені, Україна відразу розпочне поголовну мобілізацію», «усіх без винятку звинуватять у колаборації, а ті, хто отримав російський

паспорт (часто це робили вимушено, під тиском), опиняться у в'язницях чи взагалі будуть розстріляні». Активно розповсюджується й новий міф — начебто Україна підірвала Каховську ГЕС, щоб напризволяще покинати своїх громадян.

Актуалізація медіаграмотності тільки привертає увагу до нинішнього «інформаційного суспільства», що, за дослідженням американського соціолога Германа Кана, підкреслює особливості співіснування понять «інтелекту» та «інформації» (духовної і матеріальної сфер сучасної спільноти).

Так, розуміємо: інформація не здатна змінити надбання людської культури й сприяти прогресу без людських емоцій. Однак і емоції не повинні перетворюватися на інструмент суцільної маніпуляції (страх, відчай та прийняття). Для цього маємо здобувати медіаосвіту: виявляти спотворені факти, які збурюють свідомість, та вчасно їм протидіяти. Це дасть змогу гідно чинити опір російській дезінформації й нарешті деокупувати наш медіапростір від ворожої риторики. Раз і назавжди.

ДОБРА СПРАВА

«Готуємо з душею, як для найрідніших людей»

Дві пенсіонерки з волонтерської команди «Невтомні бабусі» майже рік пригощають домашніми смаколиками контужених та поранених бійців

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

Контужені й поранені військові, які лікуються в одному з медичних закладів Полтави, завжди чекають понеділка, бо вже звикли до того, що цього дня їх навідує 73-річна енергійна пані Олександра Мороз. І не з порожніми руками, а неодмінно привозить усяку домашню смакоту. «Хочеться ж бодай чимось порадувати наших захисників», — говорить жінка. Зізнається: в час, коли вся Україна піднялася на боротьбу з таким лютим ворогом, їй також хотілося почуватися бодай чимось корисною. Тож усе почалося з того, що, торгуючи дріб'язком на ринку в мікрорайоні Половки, вона почала збирати пожертви з таких, як і сама, торговців-пенсіонерів. І так за літо збрала 9,5 тисячі гривень та передала їх волонтерській команді «Невтомні бабусі», які плетуть маскувальні сітки, а разом із ними передають нашим оборонцям гостинці. Після того як «Невтомні бабусі» взяли шефство над шпиталем, пані Олександра варила для його пацієнтів вареники. А з минулої осені й до цього дня готує домашню їжу для контужених та поранених бійців на постійній основі.

Самого тільки борошна використали понад чотири мішки

Пригадує, що спершу їй допомагали друзі, але довго не витримали. Коли навіть подружки Олександри Федорівни здивовано запитали, навіщо їй усе це потрібно, вона різко порвала з ними будь-які стосунки. «Але мені самій стало важко, — ділиться Олександра Мороз. — Тож звернулася по допомогу до дуже доброї й відповідальної сусідки Ніни Кісільової (вона тільки на рік старша за мене). Удвох стало значно веселіше. Отак відтоді й чаклуємо над каstrулями та сковородами разом із нею».

Пані Ніна, у свою чергу, підключила небайдужих жителів села Мачухи Полтавського району, де в неї дача, — ті стали допомагати харчовими продуктами. «Везуть усе: овочі, фрукти — як свіжі, так і консервовані, яйця, м'ясо, молоко, соки тощо», — перелічує жінка. Особливо господині відзначають активність подружжя Олександра та Світлани Ткаченків, а також місцевого фермера Валерія Ігнатова. А ще, знову ж таки, надають посильну допомогу колеги пані Олександри по ринку на Полівках, де вона досі збирає пожертви. Окрім того, жителі цього мікрорайону Полтави, знаючи про її самовіддану діяльність, підкидають заморожені ягоди, борошно, цукор, сало, смалець. Передавали й свіжі ягоди полуниці, черешні. Усім цим людям Олександра Мороз та Ніна Кісільова безмежно вдячні.

Олександра Мороз хвалиться, що борщ у них завжди з м'ясом.

«Власне, отут усе й відбувається, — Олександра Федорівна обводить поглядом власну тіснувату кухню площею 8 квадратних метрів. — Спершу готували їжу для одного стаціонарного відділення, де зазвичай лікуються 65-70 контужених військових, а тепер уже постачаємо харчі й для другого, де виходжують ще й поранених бійців. Хоч у нас тільки дві пари рук, та ми з усім справляємося. Скажімо, прокинувшись сьогодні о 4-й годині ранку, я зварила 20-літрову каstrулю зеленого борщу зі щавлем. До речі, борщ у нас завжди з м'ясом. Потім підійшла Ніна й почала чистити картоплю на пюре. Разом пошаткували 10 головок капусти, порізували огірки — от бачите, яка величезна миска салату вийшла. Учора ввечері насмажили 2 ве-

І вдень, і вночі думаю, що б іще приготувати їм смачненьке».

За цей час, стверджує пані Олександра, вона з пані Ніною використали 4,5 мішка борошна. Це й не дивно, адже самих тільки пампушок господині спекли понад 2 тисячі. А ще ж готували вареники, рулети, піріжки, налисники з різною начинкою — всього й не перерахуєш. Жінки зауважують, що страви стараються врізноманіювати.

Перш ніж з'їсти пампушки, військові цілували їх, вдихали їхній запах

«От минулого разу спекли три великі піци, щоб усім дісталось по шматку, — вони теж дуже смакують хлопцям, а також приготували смачну курятину, 20-літрову каstrулю м'ясного рагу, — пригадує

Бійці, з якими спілкуюся, в один голос заявляють: «Перемога неодмінно буде за нами», і я їм вірю. Але, користуючись нагодою, хотіла б звернутися до полтавців: усі нині дуже хочуть перемоги, тож нехай не ховаються, не будуть байдужими, адже гуртом і москаля легше бити.

Олександра Мороз. — Не забудьте написати й про те, що нам допомагають іще дві полтавки: Надія Висоцька й Таміла Зікеєва, які теж готують для наших підопічних домашню випічку. Коли я, наприклад, вожуся з піріжками, у такому разі домовляємося, що вони випікатимуть здобу.

Варто додати, що наші захисники дуже задоволені, коли пригощаємо їх смаколиками, щоразу щиро дякують. Це й зрозуміло, адже домашньої їжі нічим не замінити. Знаєте, коли вперше напекла й привезла хлопцям пампушки, мене вразило те, що вони, перш ніж з'їсти, цілували їх, вдихали їхній запах.

Звичайно, дуже сумно, що в медзакладі лікуються бійці, які за віком мені не тільки в сини, а й в онуки годяться. Якось не ви-

Олександра Мороз (ліворуч) та Ніна Кісільова щоразу стараються порадувати контужених та поранених бійців чимось смачненьким.

Пані Олександра стверджує, що військові постійно щиро дякують за домашні смаколики.

Фото автора та надане волонтерською командою «Невтомні бабусі».

тримала й запитала в одного молодосінького вояка, скільки ж йому років. Враз випроставшись, він серйозно відповів: «Я вже дорослий — мені виповнилося 24 роки. Перед повномасштабною війною встиг закінчити військово-училище, а бойове хрещення пройшов у боях за Харків».

Був випадок, коли 50-річний боець схилив голову на моє плече, і з його очей котилися сльози. Що й казати, ці мужні чоловіки багато чого пережили й побачили на власні очі на цій жорстокій російсько-українській війні. До речі, мій син Сергій від початку повномасштабної війни здійснює транспортування поранених бійців на лікування до закладів охорони здоров'я».

Бесідуєчи зі мною, мої співрозмовниці метушаться, вправно порядкуючи біля газової плити. Звернувши увагу на те, що на ній водночас горять усі 4 конфорки, допитуюся в Олександри Федорівни, скільки ж блакитного палива, а також води й електроенергії вона використовує за місяць. У відповідь жінка усміхається: «Відверто кажучи, мене це не цікавить (хоч не приховуватиму: держава надає мені субсидію). Головне — аби лишень настала перемога та наші захисники були живі та здорові».

Бійці, з якими спілкуюся, в один голос заявляють: «Перемога неодмінно буде за нами», і я їм вірю. Але, користуючись нагодою, хотіла б звернутися

до полтавців: усі нині дуже хочуть перемоги, тож нехай не ховаються, не будуть байдужими, адже гуртом і москаля легше бити. Аби щось приготувати для хлопців, нам увесь час потрібні харчові продукти, а отже, будь-яка допомога незайма. Принести провізію можна до приміщення філії №7 Центральної бібліотеки Полтавської територіальної громади, що давно стала осередком волонтерського руху. Також можна звертатися безпосередньо до мене, зателефонувавши на номер мобільного телефону: (050)195-03-29».

Насамкінець пані Олександра демонструє подарований їй на день народження прапор України. «От подивіться, скільки написів лишили на ньому бійці», — хвалиться вона свячено. Багато написів схожі, тож наведу тільки окремі з них: «Дякуємо Федорівні за смаколики», «Вдячні за піклування та смакоту», «Усі разом ми переможемо», «Усе буде Україна!».

«Поки Боженка дає нам сили, і далі готуватимемо домашні страви для бійців, які проливають за нас свою кров, — підсумовує небагатослівна пані Ніна. — І в нас немає жодних проблем — маємо їх хіба що тоді, коли холодильник стає порожнім. Бо самі розумієте, коли готуєш їжу на таку велику кількість ідців, і розхід продуктів дуже значний».

Костянтин РОДИК

■ ОБРІЇ

Про мешканців лабіринту зла

ституцію): *«Двійник Путіна в овечій шкурі»*. Сурков же став ідеологом і політтехнічним директором нападу Росії на Україну. *«Головним кремлівським лиходієм»* називає його Зигарь, і ще: *«Суркова багато хто вважає за генія — або генія злочинства»*.

Сурков був тим путінським посланцем, який в останній момент намагався врятувати владу Януковича — він прилетів до Києва 20 лютого 2014-го. Та вже було запізно: *«З одних тільки Жулян за добу вилетіло 64 спедрейси для віпперсон»*, а евакуація з Межигір'я почалася на день раніше, 19 лютого. Відтоді Сурков очолював спецоперацію «Русская весна», котра таки вдалася на Донеччині. *«Саме Сурков сформував органи влади так званої Донецької Народної Республіки. Прем'єр-міністром було призначено колишнього московського політтехнолога й публіциста Александра Борода, а міністром оборони — Стрелкова... Метою Суркова було спробувати інтегрувати Донецьк та Луганськ назад до складу Української держави»*, для чого він разом з Медведчуком створив архітектуру Мінських домовленостей.

Зигарь характеризує третій президентський термін Путіна (після Медведева) так: *«Влада понавігадувала собі ілюзорних завдань і захоплена їх виконувала»*. Власне, владні топшерони зазвичай ніколи нічого не вигадують. Вигадки в їхню свідомість запроваджують політтехнологи. *«У 1990-х і першій половині 2000-х політтехнологи стали особливою кастою»*, — зазначає Зигарь. Верховним жертвою цієї касты був Сурков. Хоч завдання, сформульовані політтехнологами, й були ілюзорні, влада втілювала їх, як зазначив іще Маяковській, *«грубо, зрімо»* — включилося з реальною війною.

У довшій перспективі політтехнологи завжди програють політологам, що довела вже Помаранчева революція. *«Зі скасуванням губернаторських виборів у Росії практично всі російські політтехнологи опинилися в Україні восени 2004 року... Передвиборчу кампанію Віктора Ющенка взявся фінансувати лондонський вигнанець Борис Березовський. Він відрядив до «оранжевого табору» радника Станіслава Белковського... Глеб Павловський працював тоді у штабі Януковича таким собі «смотрящим» від Кремля»*. На той час Павловський був правою рукою Суркова. І саме Сурков стояв за рішенням *«президента росії особисто включитися у передвиборчу кампанію в іноземній державі»*.

Авжеж, аргументи політтехнолога виглядали переконливо: *«Рейтинг Путіна в Україні був надвисокий — на багато вищий за будь-якого політика, будь то Кучма, Янукович або Ющенко... «Не варто противитися невідвротному»*, — казав в ефірі *«5 каналу»* напередодні виборів радник Януковича Глеб Павловський в очному двобойі радникові Ющенка Станіславу Белковському». Завдання виявилось ілюзорним, але коштувало нам чимало.

Колішній одесит Павловський відійшов у засвіти кілька місяців тому. Він був, на відміну від Суркова, не лише політтехнологом, а й політологом. За рік до Помаранчевої революції він опублікував у *«Новій газеті»* доповідь, де точно описав траєкторію руху влади. Там містилися застереження, які повністю справдилися через десять років: *«Різке посилення силових компонентів влади, перетворення силови-*

ідеологом Кремля».

Місяць по тому Белковській перестав бути гендиректором Ради з національної стратегії і сконцентрувався на консультуванні Березовського, а пізніше й Ходорковського (і, додає Зигарь, радить йому й далі, по звільненні Ходорковського з ув'язнення й переїзду до Швейцарії). Тоді ж Путін звільнив і ліберального прем'єра Касьянова; наказ йому передав той-таки Сечин зі словами: *«Дякуємо, що показали нам, як керувати країною. Тепер ми можемо й самі»*. Отже, арешт Ходорковського — поворотна віха сучасної російської історії. Саме тоді Путін став на шлях авторитаризму.

Оповідана Міхаїлом Зигарем російська історія з-за лаштунків зладжена вельми читабельно; автор добре володіє словом, зокрема його провокативною складовою. Ось, до прикладу, назва одного з розділів: *«Глава 18, в якій Алексей Кудрін програв битву за місце в голові президента»*. Або таке *«соціологічне»* означення: *«Суміш страху з незнанням, яку в росії прийнято називати аполітичністю»*. Чи, приміром, характеристики персонажів, як-от згаданого вже Сечина: *«Він викликає жах... У його приймальні, наприклад, не можна читати газету — за таке одразу женуть геть»*. Чи Медведева, який попервах справляє *«вельми незвичне для політика враження — він здається доброю людиною»*. Та, як пригледітися, — *«схожий на ідеального гоголівського чиновника»*.

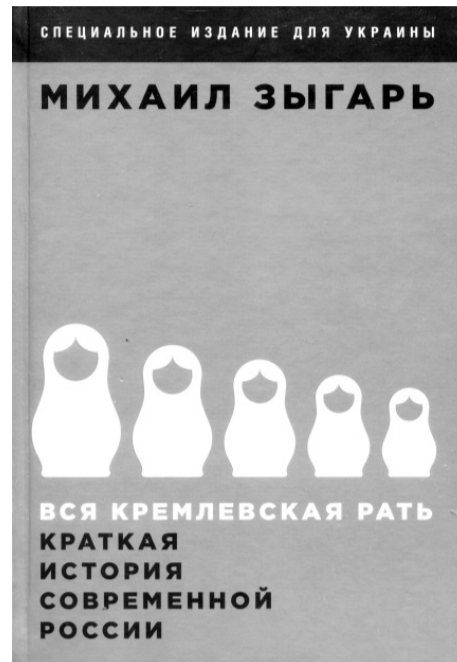
До речі, Медведев — зовсім не сатиричний персонаж. Ми якось забуваємо, що саме він сконструював нинішню «Русь чиновницьку»: *«Головне досягнення Медведева на посту президента — в тому, що він домогся прийняття закону «Про державну службу», який сам же й написав... Наступне десятиліття стало золотим для російських держслужбовців, їх кількість зросла у три з половиною рази... Чиновники відчували смак розкошів, зрозуміли, як багато вони насправді коштують, і втямили, що не варто брати подачки від мільярдерів, коли можна стати мільярдерами самим»*.

У книжці багато маловідомих нам сторінок російської політики. Наприклад, про те, як під час війни в Іраку міністерство з надзвичайних ситуацій (яке тоді очолював Шойгу) та Російська православна церква одержали квоти на постачання іракської нафти і платили величезні відкати урядові Садама Хусейна. І як вони започаткували регулярний *«понеділковий рейс із Москви до Багдада, який щоразу привозив повій для синів Хусейна та їхнього оточення»*.

М. Зигарь висвітлює події і Помаранчевої революції, і Революції гідності — він добре обізнаний з українськими політичними реаліями. Тож у книжці знаходимо багато маловідомої інформації про Тимошенко, Януковича, Медведчука, Фірташа, Сакашвілі. Та головний персонаж журналіста, звісно, Путін: від *«історії про те, як людина випадково стала королем»* — до висновку американців після провалу проекту «перезавантаження»: *«Мати до діла з Путіним неможливо і безглуздо»*.

Стилістика Зигаря настільки жвава, що торік Олександр Роднянський оголосив про початок роботи над телесеріалом за книжкою *«Уся кремлівська рать»*. «Серіал не лише розповідь про махінації різних гравців, а й простежить еволюцію мислення Путіна», — каже продюсер.

А сам Зигарь емігрував із Росії з початком повномасштабного вторгнення. ■

ків на головну і, по суті, єдину опору президента... Формування нової «лівопопулістської» ідеологічної платформи влади, що спирається на спрощені і перетворені на ідеологію православ'я, орієнтація на «маси бюджетників». У доповіді згадувалися найвищі посадовці: генпрокурор, міністр оборони, заступник глави адміністрації президента Ігор Сечин (нинішній розпорядник головного валютного ресурсу рф, «Роснефті»), придворні бізнесмени. Один з останніх подав на Павловського позов до суду «за наклеп» і прогнозовано виграв справу з компенсацією в \$1 млн.

Так збіглося, що майже водночас була опублікована ще одна політологічна доповідь, «Держава та олігархія», ініційована Радою з національної стратегії, громадською організацією, що об'єднувала всіх найвідоміших політологів росії й очолювана Станіславом Белковським. Зигарь пише: *«За словами Белковського, на Путіна вплинула не так наукова доповідь про «олігархічний переворот», як роздруківки прослушок телефонних розмов Ходорковського, які також приніс йому Сечин... Ходорковській, коли став кумиром ліберальної інтелігенції, повсякчас казав, якщо нікчемною є Путін». Таких образ у Кремлі не дарують. Відтак два тексти (Павловського та Белковського) фактично здетонували полювання на найбільшого російського олігарха: «Сечин ініціював справу ЮКОСа і розкуркулив Міхаїла Ходорковського».*

А далі сталося те, чого ніхто не очікував. Якийсь час влада натякала Ходорковському, що той мусить емігрувати слідом за Березовським та Гусінським. Натякала однозначно-прозоро: заарештували першого заступника олігарха. Проте Ходорковській поїхав не на Захід, а в публічне турне Росією. В аеропорту Новосибірська його й заарештували. *«У багатьох у Кремлі в той момент був шок — керівництво адміністрації довідалося про арешт із новин. Того дня Андрей Ілларіонов, економічний радник президента, зустрів у коридорі заступника глави адміністрації Суркова, котрий починав охоронцем, а тоді піарником Ходорковського перед тим, як опинився в Кремлі. «Слава! І що ж тепер робити?.. — Знаєш, Андрюшо, — посмінувся Сурков, — немає меж людській гнучкості». Його начальник, Волошин, виявився недостатньо гнучким і подасть у відставку через п'ять днів після арешту Ходорковського. Невдовзі саме Сурков стане головним*

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

РЕФОРМИ

Майбутнє досліджень, розробок та інновацій

Чому не маємо розуміння, що наука може зміцнювати обороноздатність, і чи варто створювати новий орган, де наукових лідерів оцінюватимуть посередності?

Максим СТРИХА, доктор фізико-математичних наук, професор, заступник міністра освіти і науки України в 2008-10 і в 2014-19 роках

На початку липня, згідно з законом, закінчився чотирирічний термін повноважень 12 з 24 членів Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій. «Під завісу» на засіданні 1 липня НК ухвалив «Пропозиції щодо реформування сфери наукових досліджень, розробок та інновацій», які було надіслано до органів влади. Дехто з колег-науковців поставився до цього 11-сторінкового документа дещо скептично: мовляв, НК — не орган влади, який напряму ухвалює якісь управлінські рішення. Я такого легковажного ставлення не поділяв би...

Ситуація з берегів Рейну й Потомаку виглядає по-інакшому, аніж із берегів Дніпра

Зараз уже ясно, що влада прагне швидких і рішучих реформ у сфері освіти і науки. Профільний віцепрем'єр Михайло Федоров уже презентував бачення чергових реформ в освітній сфері. Оголошено про роботу над аналогічним документом у сфері науки. А голову НК, членкора НАН, фізика-теоретика Олексія Колежук навіть журнал Nature позиціонує сьогодні як «одного з головних радників уряду в сфері реформування наукової галузі» <https://www.nature.com/articles/d41586-023-02031-8>. Отже, не виключено, що саме скріплені його підписом пропозиції (у повному вигляді чи вибірково) й буде покладено в основу майбутніх реформаційних рішень уряду й парламенту.

Одразу скажу, що багато з чим у цьому документі погоджуюся, хоч він містить чимало неминучих для такого тексту загальних положень «за все добре і проти всього поганого». Чи буде хтось заперечувати проти, скажімо, розбудови багатоканальної системи конкурсного фінансування НДРІ (наукових досліджень, розробок та інновацій)? Чи розширення автономії наукових установ та наукових колективів, дерегуляції наукової діяльності? Чи цифровізації

збору та аналізу даних у сфері НДРІ? Чи заходів для інтеграції української науки до європейського та світового дослідницького простору?

Із тверджень, що містяться у вступній частині документа, активний спротив у мене викликало тільки одне: «Хоча повномасштабна війна додала низку нових викликів — скорочення і без того недостатнього фінансування, руйнування дослідницької інфраструктури, розпад наукових колективів, відтік мізків, визначальним для розвитку наукової сфери все ж залишається подолання описаних вище проблем, які сформувалися досить давно і лише загострилися після початку повномасштабного вторгнення».

Боюся, що війна насправді не лише спричинила якісний стрибок накопичених раніше проблем, а й додала принципово нових, яких два роки тому не можна було уявити навіть у кошмарному сні. Скажімо, те, що головною проблемою для багатьох харківських НУ та ЗВО сьогодні є хоч якось закрити перед зимою зруйновані дахи й вікна, щоб уберегти від затікання й нищення рештки апаратури, матеріалів та обладнання (без жодних гарантій, що ця робота не буде перекреслено черговим обстрілом).

Хоч розумію, що бачення тут визначається й місцем пе-

манічів тієї ролі, яку могла б відігравати українська наука в зміцненні обороноздатності. Наскільки більше розробок рівня «Нептуна» й «Стугни» могло б з'явитися, якби таке агентство вже діяло! Але краще пізно, аніж ніколи.

У документі є ще чимало тверезих і добрих пропозицій. Зокрема, вказано, що частка конкурсного фінансування має зрости в майбутньому до 30-40%. (Пригадую, як перед ухваленням закону про науку в листопаді 2015-го один шановний нардеп наполягав на «прогресивній» цифрі в 95%, якої немає ніде у світі, бо лише 5% на базове фінансування цілком зруйнували б тяглість будь-якої наукової системи).

Але надалі зосереджуся на темі тих пропозицій НК, де не все просто і які, як на мене, таки варті ширшого обговорення спільноти.

Перше. В усьому документі на 11 сторінках зовсім не згадується НАН (про інші національні академії вже не говорю). Це, напевно, дуже нелогічно, бо на НАН припадає не лише понад половина наукового бюджету держави, а й значна частина її якісного наукового продукту, і то не лише в сфері «високої науки», а й у царині оборонних технологій (як це переконливо засвідчила нещодавно виставка відповідних розробок академічних інститутів). Отже, створю-

Фото з сайту lexinform.com.ua.

чі з західними академічними спільнотами, вважають, що НАН у кращому разі має бути зведено до статусу вітчизняного «Королівського товариства» з обмеженими функціями популяризації науки й експертизи, а в гіршому — взагалі позбавлено всіх державних функцій і перетворено на громадську наукову організацію.

Документ НК прямо не віддає переваги жодному з цих варіантів. Відповідно, не окреслюються й можливі шляхи реформування НАН. Але в кінцевій візії системи української науки, згідно з цим докумен-

тою діяльності, — для виконання функцій оцінювання результатів наукової та інноваційної діяльності. Ми вже маємо досвід освітнього НАЗЯВО, який, попри проголошені правильні слова про незалежність, невідконтрольність, прозорість, відокремленість реалізації політики та оцінювання тощо і попри безумовну щирість намірів його «батьків-засновників», виявився дуже неоднозначним.

Найбільше від створення освітнього НАЗЯВО постраждали саме ті, хто здійснював якісні освітні програми в сфері природничих, технічних і класичних гуманітарних наук (і до кого навіть чиновники МОН раніше не дуже присікувалися, звертаючи основну увагу на тих, хто збирався відкрити якусь явно непрофільну правничу чи економічну програму в якомусь педагогічному чи технологічному виші). Для природничиків, технарів та гуманітаріїв якісного рівня створення НАЗЯВО обернулося насамперед виснажливою бюрократією, значними фінансовими витратами (ідеться про офіційні сплати на рахунок НАЗЯВО за акредитаційні послуги) й великими втратами нервів.

Причиною останніх стало те, що, попри очікування, лідери в експерти масово не пішли. Як наслідок, сильних сьогодні здебільшого оцінюють посередні — зводяться принагідно різні свої порахунки і часом просто намагаючись «убивати» конкурентні програми в інших вишах. Прикладів цього кожен колега-фізик, хімік, біолог, кібернетик, філолог чи історик може навести більш ніж досить. Особисто мій близький товариш-фізик, справді добрий учений і викладач, отримав нещодавно після такої процедури акредитації інсульт.

Тепер для функцій оцінювання наукових установ/науки у ЗВО, які досі забезпечували кілька працівників наукових підрозділів МОН, пропонується створити окремий новий ор-

Є чимало тверезих і добрих пропозицій. Зокрема, вказано, що частка конкурсного фінансування має зрости в майбутньому до 30-40%.

ребування авторів документа: ситуація з берегів Рейну й Потомаку справді виглядає по-інакшому, аніж із берегів Дніпра чи, тим більше, Лопані.

Пропозиція створення Агентства оборонних технологій

Документ НК містить, на щастя, не лише «загальники». Він абсолютно слушно наголошує на тому, що має бути змінено принципи формування Адміністративного комітету Нацради. Авторі пропозицій нарешті погодилися з тим, що співголовою Нацради має стати профільний віцепрем'єр, бо у переважаного прем'єра ніколи не стане часу нею реально опікуватися.

Нарешті, революційне значення матиме (в разі втілення) пропозиція створення Агентства оборонних технологій, яке розподілятиме державне замовлення на дослідження та розробки в галузі оборонних і безпекових технологій. Те, що за дев'ять років війни таку структуру так і не було створено, свідчить про абсолютне нерозуміння з боку всіх дотеперішніх українських кер-

вати якусь візію майбутнього української науки без чіткої відповіді: а що станеться з НАН? — просто не випадає.

Так само безвідповідально писати цю візію і без відповіді про те, що буде з НАМН (яка, на додачу, залишається для більшості українців, зокрема й травмованих військових, єдиним місцем одержання доступної високоспеціалізованої медичної допомоги) та НААН (Україна, усвідомлює це хтось чи ні, й далі критично залежатиме від свого аграрного сектору).

Як відомо, у спільноті науковців основних варіантів відповіді щодо майбутнього НАН є зараз два. Керівництво НАН є зараз два. Керівництво НАН на чолі з Анатолієм Загороднім пропонує обмежитися порівняно невеликими змінами, зберігши всі «кращі здобутки минулого» (а вони справді не малі, як не малі й успадковані від минулого проблеми).

Натомість їхні головні опоненти з цього питання Олексій Колежук, Юлія Безверщенко, Наталя Шульга, які після початку повномасштабного вторгнення перебувають за кордоном і активно використовують там можливості комуніка-

том, істотного місця для НАН уже не залишено: функції грантового фінансування перебирає на себе НФД, функції управління установами — новостворене Національне агентство науки і технологій, яке «визначатиме стратегію і пріоритети реалізації державної політики в сфері науки і технологій, координуватиме ефективний розвиток дослідницьких установ усіх підпорядкувань і форм власності».

При цьому не зовсім зрозуміло, як це агентство взаємодіятиме з МОН чи з реформованим Міністерством вищої освіти і науки. Адже, згідно з пропозицією НК, воно не так реалізуватиме державну політику в сфері науки (як це личить агентству, підпорядкованому міністерству, яке цю політику визначає), як фактично набуває функцій органу влади рівня міністерства.

Сильних сьогодні здебільшого оцінюють посередні

Друге. Паралельно планується створити «наукове НАЗЯВО» — Національне агентство з оцінювання науко-

ТРАДИЦІЇ

Мамині подушки

На візерунках наволочок та підзорників українські майстрині вишивали навіть трипільську геометрію

Людмила НІКІТЕНКО

Вишита сорочка нині в Україні в тренді. Її можна замовити у майстрині, просто купити на розкладках або ж вишити власноруч. Тепер вишиванку носять й у свято, і в будні. А от такий атрибут української побутової культури, як вишиті гладдю чи хрестиком наволочки для подушок, картини, фіранки на вікна, підзорники, нині не в моді. Проте в багатьох українських родинах ці побутові речі старанно зберігають.

У Самгородку майстрині ділилися візерунками одна з одною

У жительки Черкас Олени Ткаченко є чимало вишитих подушок та підзорників, які вважаються окрайкою простирадла. Ці речі вона вишила власноруч іще в молоді літа, коли жила в селі на Шполянщині. Нині вони прикрашають її міську оселю, де вона мешкає, «щоб ближче до дітей».

У ті часи в їхньому селі, пригадує жінка, трохи не в кожній хаті любили вишивати. Працелюбні українки традиційно прагнули, аби скрізь були порядки: гарно побілена хата, біля призьби квітнуть чорнобривці, мальви, «півники», айстри, в оселі на стінах висять рушники, а на ліжках та диванах — підзорники та вишиті подушки.

«Я працювала на фермі, але час на вишивання знаходила. Повернувшись з роботи о 8-й годині ранку, домашні справи зробила — і можу сісти вишивати. А потім ще й увечері», — розповідає «Україні молодій» Олена Ткаченко.

«І так було майже в кожній хаті. Я пригадую, як моя мама Ганна вишивала навіть уночі, під газову лампу або свічку. І гладдю, і хрестиком. А пізніше вишивала звичайною швейною машинкою. І при цьому працювала ж у ланці, вдома троє дітей, чимале господарство, город», — додає уродженка черкаського села Самгородок Галина Кривошея.

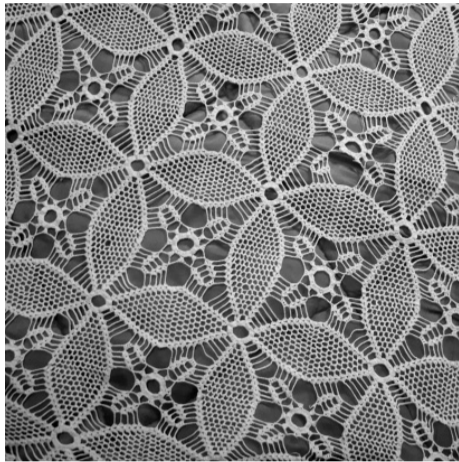
Мама вже 25 років немає на цьому світі, уточнює пані Галина, а ми з сестрами раз-по-раз витягуємо з шафи вишиті нею підзорники, наволочки і милуємося тією красою. Адже на них — уся чарівність української природи: мальви, чорнобривці, колоски пшениці, маки, жоржини, незабудки, троянди.

«У мене на дачі висить картина, яку я вишила хрестиком іще школяркою. Бувало, взимку прийду з уроків, надворі завірюха, а в хаті затишно, тепло. Сидимо з мамою, вона на ліжку, я на лежанці — і вишиваємо та розмовляємо», — веде далі Галина Кривошея. Вже тепер, у дорослому житті, наголошує вона, розумієш, яка ж це непростя справа — вишивати. Скільки часу вона забирала, скільки терпіння потрібно було! Але ж така творчість приносила неабияку радість, коли ти бачиш, як народжується візерунок, як він виграє кольорами, коли такі речі прикрашають оселю, даруючи такі щемні спогади про рідних людей.

За словами пані Галини, в їхньому селі майстрині традиційно ділилися візерунками одна з одною. Хтось вишив, приміром, наволочку чи підзорник, похвалився — і вже сусідки беруть, перемальовують і сідають вишивати й собі. При цьому нерідко додають власні елементи, тож виріб стає ще оригінальнішим та привабливішим, від якого очей не відвести.

Такі вишиті візерунки, пояснює жінка, — це як символічний ключ, який відкривав внутрішній світ господині, розповідав про її настрій, любов до рідного краю, до своєї землі. А геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні малюнки тільки прикрашали виріб.

«І це врахуйте, що в ту пору ще й нитки не так просто було дістати. Знайомі з великих міст нам присилали», — згадує минуле Галина Кривошея.

«А бувало навіть таке, що купували кольорові вовняні хустини й торочили з них нитки. Дуже яскраві та гарні вони були», — додає Олена Ткаченко.

Вироби сунківських вишивальниць удостоєні диплома, оформленого українським графіком Георгієм Нарбутом

Пані Галина каже, що в неї на дачі є мамині наволочки на подушках, на кухонному вікні збереглися вишиті нею фіранки, а підзорники — на ліжках. Таку частину постільної білизни, пояснює вона, в Україні використовували для прикриття підліжкового простору, що виконувало декоративні та практичні функції. Вишивали не лише повсякденні, а й святкові підзорники. На щодень — на грубших тканинах, а от святкові — на тонкому льняному полотні. І прикрашали їх найкращим мереживом.

«У моєї мами Ганни всі підзорники були з таким «домашнім» мереживом — з квітами, листочками, зірками, птахами. Вона їх сама гачком із тоненьких білих ниток в'язала», — каже Галина Кривошея.

«Такі білі візерунки, тільки для наволочок, в'язала гачком і моя мама Галина. Пам'ятаю, що дуже швидко і майстерно в неї виходили й накидки на подушки. Вона навіть ажурне покривало на ліжко зв'язала за місяць. Ми з дружиною тепер усі її вироби також зберігаємо в себе вдо-

Подушки та підзорники, вишиті матерями героїв нашої розповіді.
Фото автора.

ма як родинну реліквію», — додає Микола Карнарук, виходець із сусіднього з Самгородком села Макіївка на Смілянщині.

Українська вишивка як вид самобутнього народного мистецтва має тисячолітню історію, нею оздоблювали ще й скатертини, простирадла, серветки, килими, гобелени. Таке мистецтво передавалося з покоління в покоління і відрізнялося особливістю візерунків у різних регіонах нашої країни.

Як наголошують історики, вишиті елементи зображено ще на вазах скіфського періоду, це IV століття до н. е. Неабияку цінність мали вишивки в Київській Русі. Були навіть школи вишивальниць, де жінок навчали майстерності. У тій же Києво-Печерській лаврі у XVII столітті вишивати золотом та сріблом навчала настоятелька Марія Магдалина Мазепа, мати гетьмана Івана Мазепи.

За часів Гетьманщини й пізніше вишивка стала доступною і для простих людей. Жінки навчали цього своїх доньок. І в кожному регіоні України були свої традиційні візерунки. На Черкащині часто вишивали рослинний орнамент — грона винограду, ягоди та квіти, маки, колоски пшениці, хміль, барвінок. А найулюбленішими відтінками були червоні, чорні, зелені, рожеві.

Водночас у селах минулого століття жінки в оздоблення своїх побутових речей проявляли індивідуальність і на свій смак використовували кольорову палітру ниток, якими вишивали свої вироби. Там було більше веселих кольорів, яскравих, життєствердних. Часто на тих-таки подушках вони вишивали чи в'язали геометричні візерунки, які мають трипільське коріння — хрести, ромби, кола, трикутники та квадрати.

Практикували вишивальниці загалом до 150 видів технік та варіантів вишивки.

У Черкаському повіті наприкінці XIX — на початку XX століть відомі були сунківські майстрині. У своєму помісті Сунки тамтешня княгиня Наталя Яшвіль відродила старовинні кустарні сунківські промисли — розписну кераміку та вишивки. Вона організувала у своєму селі художню школу-майстерню, в якій навчала молодь із незаможних родин вишивки. Зразками для вишивок слугували музейні речі XVII—XVIII століть.

Як розповідають у Черкаському обласному краєзнавчому музеї, серед виробів сунківських вишивальниць були вишиті гладдю яскраві кольорові панно, накидки на стільці, завіси. Їх охоче купували у світі. На жаль, краєзнавчий музей не має жодного зразка сунківських вишивок. Але тут є, зазначають у музеї, диплом Київської губернської земської управи від 1912 року про нагородження бронзовою медаллю сунківської майстрині Домнікії Салганової за шиття шовком та сріблом на парчі наволочки для подушки.

«Диплом становить як історичну, так і художню цінність, оскільки автором оформлення його був відомий український графік Георгій Нарбут», — наголошують у Черкаському краєзнавчому музеї.

Нині українки не відмовляються від вишитих полотняних сумок, гаманців, серветок, капелюшків

Наш талановитий народ творив, знаходив і стверджував власний оригінальний стиль у вишиванні побутових речей. Невідомі умільці кропіткою працюючи виробили різноманітні детальні техніки вишивання, які завдяки стійкості традиції дійшли через століття до наших часів. Тож потреба прикрашати різноманітні вироби для житлових, громадських культурних інтер'єрів, ритуальних, святкових обрядів ніколи не зникала.

«Народний досвід зберіг найтипівіші, найбільш доцільні, позначені високим мистецьким смаком зразки орнаменту, їх барвистість, техніки», — наголошують фахівці музею. І уточнюють, для вишитих побутових речей у черкаському регіоні характерним і тепер залишається рослинний орнамент. І якщо вишивання наволочок, фіранок чи підзорників було модним у минулому столітті, то нині українки не відмовляються від вишитих полотняних сумок, гаманців, серветок, капелюшків, а Черкащина й тепер славиться майстрами народної української вишивки не менше, ніж у минулому столітті.

Тож допоки українці користуватимуться речами з вишитими елементами, доти триматиметься зв'язок між поколіннями. Бо це класичне народне мистецтво свідчить про творчі сили української нації, є вершиною її хисту, таланту, символізує рідний край, батьківську хату, тепло маминих рук. Таке мистецтво вічне. ■

ОВОЧІ

З'їж морквину, отримай купу вітамінів

Ідеї морквяних страв на будь-який смак

Валерія МУСХАРІНА, студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Не секрет, що морква — найкорисніший овоч у щоденному раціоні. Вона є незамінним джерелом вітамінів та мінеральних елементів — містить велику кількість провітаміну А, групи С, D, E, К, В6 і В1, органічний натрій, біотин, калій, фосфор і магній. До того ж сприяє здоров'ю шкіри й уповільнює її старіння, ціниться за важливі для відновлення крові лужні елементи та є природним цілителем при онкологічних захворюваннях.

А ще морква — універсальний продукт, з якого можна приготувати безліч цікавих та корисних страв. Її можна варити, тушкувати, запікати, карамелізувати, готувати різноманітні салати. Що важливо: варена морква не втрачає своїх корисних властивостей. Ба більше, саме у вареній міститься втричі більше фалкаринолу, завдяки якому покращуються пам'ять і зір, а також знімається нервова напруга.

Фітонциди, які містяться у вареному овочі, вбивають мікроби всередині людського організму. Корисна варена морква і при наявності пухлин, нефриті та дисбактеріозі кишечника.

Морквяні деруни — секрет «лінивого сніданку»

Дуже ніжна морквяна страва, та ще й з гірчичним соусом. Це зовсім інший смак дерунів, ніж із картоплі. Навіть смачніше! Вам знадобляться:

- 2 скл. натертої на дрібній тертці моркви;
 - 6 скл. води;
 - 1/4 скл. пшеничного борошна;
 - 2 яйця;
 - 3 ст. л. молока;
 - 2 ст. л. дрібно порізаної цибулі;
 - 1/4 ч. л. солі;
 - 2 ст. л. подрібненої петрушки;
 - олія для смаження у фритюрі.
- Для соусу:
- 1 ст. л. подрібненої петрушки;
 - 1 ст. л. винного оцту;
 - 1 ст. л. готової гірчиці;
 - 1 ч. л. дрібно порізаної зеленої цибулі;

— 1/4 скл. оливкової олії.

У каструлі кип'ятимо 6 склянок води. Далі викладаємо подрібнену моркву, накриваємо кришкою й варимо 3 хвилини. Віддіджуємо й промиваємо в холодній воді. Знову проціджуємо й викладаємо на паперовий рушник.

Беремо дві посудини. В одній змішуємо борошно, сіль і перець, а в іншій — збиваємо молоко і відділені жовтки. З'єднуємо обидві маси й добре перемішуємо. У тісто викладаємо варену моркву, подрібнену петрушку, цибулю.

Міксером (на швидкому режимі) збиваємо білки до пишноти, додаємо їх у тісто, перемішуємо. У велику пательню наливаємо олію, сильно розігриваємо.

Склянку на третину заповнюємо тістом, виливаємо на пательню і смажимо близько 2 хвилин з кожного боку. Те ж саме робимо з усією сумішшю.

У посудині змішуємо петрушку, оцет, гірчицю й зелену цибулю. Отримуємо соус, яким при подачі поливаємо готову страву. Смакуємо!

До чаю, кави й капучино: булочки з морквою, яблуком та родзинками

Булочки смакують у будь-якій ситуації. Додайте яблука, моркву, родзинки — й вони відразу налаштують на атмосферу затишного вечора. Водночас пухке дріжджове тісто із соковитою яблучно-морквяною начинкою зробить чаювання приємним та домашнім. До того ж ця страва — чудове рішення, щоб узяти її з собою, перекусити в перерві між справами і похастувати родину та гостей. Для тіста підготуйте такі інгредієнти:

- борошно пшеничне — 500 г;
- яйця курячі — 3 шт.;
- дріжджі пресовані — 30 г;
- масло вершкове — 70 г;
- молоко — 125 мл;
- цукор — 50 г;
- цукор ванільний — 10 г;
- цукрова пудра — 30 г.

Для начинки вам знадобляться:

- морква — 2 шт.;
- яблука — 1 шт.;
- цукор — 30 г;
- родзинки — 50 г;
- кориця мелена — 3 г;
- панірувальні сухарі.

Дріжджі розчиняємо в теплому молоці. У миску просіюємо борошно, кладемо 2 яйця, розтоплене масло, цукор, ванільний цукор і дріжджову масу. Замішуємо м'яке тісто, накриваємо рушником і ставимо в тепле місце приблизно на 40 хвилин.

Для начинки беремо моркву і яблуко. Миємо, очищаємо й натираємо на грубій тертці. Родзинки промиваємо і додаємо до начинки разом із цукром, корицею і сухарями. Добре перемішуємо.

Тісто розкачуємо товщиною 0,5 см, вирізаємо круглі коржечки. Посередині кожного кладемо начинку, краї тіста з'єднуємо й захищуємо. Формуємо круглі булочки, кладемо на змащене маслом деко і даємо виробам підрости ще 20 хвилин. Далі змацуємо їх збитим яйцем і випікаємо в розігрітій до 180°C духовці 25-30 хвилин до рум'яності. Смакуємо!

Морквяний торт, який точно можна їсти на ніч

Ця страва не має мінусів: проста, дієтична, без цукру й не потребує випікання. Смакуватиме з будь-якими сезонними фруктами та ягодами, особливо зі шматочками банана. Мед, фрукти й морквяні коржі нададуть достатньої солодкості торт, отож цукор тут — зайвий гість.

Вершковий крем на основі рикоти (італійський вершковий сир. — Авт.) вийде легким і низькокалорійним. Він має відносно невисоку жирність, а натомість — багато білків і амінокислот, що сприяють набору м'язової маси та знижують втому. Тож цей сир — природний

і нешкідливий спосіб відновити фізичні сили після активного робочого дня. Підготуйте такі інгредієнти:

- морква — 360 г;
 - цільнозернове борошно — 120 г;
 - яйця курячі — 2 шт.;
 - яєчний білок — 1 шт.;
 - розпушувач — 0,5 ч. л.;
 - мед — 3 ст. л.;
 - полуниця — 3 шт.
- Для крему:
- сир рикота — 100 г;
 - грецький йогурт — 100 г;
 - мед — за смаком.

Сиру моркву натираємо на тертці, змішуємо до купи всі інгредієнти для коржів. Розподіляємо масу на чотири рівні частини, кладемо кожна по черзі на пательню та підсмажуємо з обох боків під кришкою. Смажимо, поки коржі трішки не піднімуться. Потім відкладаємо й даємо охолонути.

Ретельно змішуємо інгредієнти для крему до утворення рівномірної маси.

Змацуємо всі чотири коржі кремом, верхній прикрашаємо ягодами чи фруктами. Залишаємо торт у холодильнику мінімум на 2 години. Подаємо з улюбленим напоєм. Смакуємо!

Глазурована морква як ідеальний гарнір

Це не тільки простий і смачний гарнір, а також яскрава та корисна страва, що одразу збагачує вітамінами будь-який раціон. Морква не втрачає жодної корисної властивості, а навіть розкриває їх: зменшує рівень холестерину в крові, лікує серцево-судинні захворювання, покращує зір та роботу мозку, регулює рівень цукру в крові.

До того ж глазурована морква напролюд швидко готується. Всього 30 хвилин — і на вашому столі найідеальніший гарнір. За бажанням можна наділити страву цитрусовим присмаком: під час приготування додати в сотейник 100-120 мл апельсинового соку та дати повністю випаруватися. Також незайвий буде мелений мускатний горіх або чебрець. Вам знадобляться:

- морква — 700 г;
- масло вершкове — 1 ст. л.;
- цукор тростинний коричневий — 1 ст. л.;
- вода — 120 мл;
- сіль — 1/2 ч. л.;
- перець чорний мелений.

У сотейнику розігриваємо вершкове масло, цукор, сіль та воду. Моркву нарізаємо середніми кубиками або соломкою та додаємо в сотейник.

Підсмажуємо моркву, поки рідина не закипить. Потім накриваємо кришкою і тушуємо страву 8 хвилин на повільному вогні. Знімаємо кришку й даємо воді повністю випіти, щоб морква стала карамелізованою.

Додаємо перець та порубану петрушку. Смачного!

Не капустою єдиною!

Квашена морква — найкращий ферментований овоч. Чому корисно вживати продукти саме в такому вигляді? Аби зберегти здоров'я шлунково-кишкового тракту, де ферментація може підтримати баланс корисних бактерій.

Ця морквяна страва смакує з улюбленим гарніром, м'ясом та окремо — як і, наприклад, мариновані огірки. Вам знадобляться:

- морква — 700 г;
- сіль — 2 ч. л.;
- вода.

Промиваємо моркву, чистимо й зрізаємо її плодоніжки та кінчики. Нарізаємо досить коротко, щоб вона помістилася в півлітрову банку з невеликим простором над нею.

Розчиняємо сіль у середній мисці у фільтрованої воді. Беремо дві чисті скляні півлітрові банки й щільно набиємо в них моркву.

Коли банки заповняться, ставимо їх вертикально. Заливаємо моркву розсолем (так, щоб овочі були повністю покриті рідиною). Банки нещільно закриваємо зручними кришками.

Стаavimo їх на невеликі тарілки, щоб підстрахуватися на випадок переливу води, який може статися під час активного бродіння. Залишаємо банки при кімнатній температурі на 24-48 годин.

Після першої доби знімаємо кришки і перевіряємо закваску — ви маєте побачити бульбашки і почути легкий, освіжаючий кислий запах (як легка версія квашеної капусти).

Як тільки побачите й відчуєте те, що морква активно бродить, перенесіть банки в дверцята холодильника. Це найтепліша частина холодильника, але все ж холодніша за кімнатну — це місце ідеально підходить для повільного бродіння моркви.

Ферментована морква готова до вживання через 1-2 тижні після того, як ви її приготуєте.

Смак і користь в одній страві

Цей яскравий салат із яблука та моркви точно заслужує на окреме місце у вашому раціоні. У цю страву також входять родзинки і лимонний сік, що створюють чудовий баланс солодкого і кислото.

Салат містить велику кількість вітамінів, а також клітковини, що сприяє нормалізації мікрофлори шлунка і виведення токсинів. А до складу родзинок входить ще й нікотинова кислота, яка позитивно впливає на роботу нервової системи і допомагає нормалізувати сон. Отож підготуйте такі інгредієнти:

- морква — 4 шт.;
- яблука — 2 шт.;
- родзинки — 50 г;
- сіль;
- цукор;
- сік — 1/2 лимона;
- олія соняшникова.

Чистимо моркву і яблука, а родзинки запарюємо на 20 хвилин.

Натираємо моркву на середній тертці, а яблука — на грубій. Додаємо родзинки, дрібку солі, лимонний сік, цукор і олію. За бажанням до салату можна додати волоські горіхи.

Добре перемішуємо та насичуємося вітамінами! ■

ОЛІМПІЙСЬКИЙ ПРИЦІЛ

Потрібен максимальний результат

У спортивному міністерстві думають над тим, аби зняти обмеження на участь вітчизняних спортсменів у міжнародних турнірах

Григорій ХАТА

За рік до старту літніх Ігор-2024 спортивний світ активно взявся до розіграшу олімпійських ліцензій. Першим десятком перепусток до Парижа вже розжилися й українські олімпійці.

За словами міністра молоді та спорту, президента НОК України Вадима Гутцайта, для країни важливо, аби вітчизняні спортсмени здобули максимальну кількість ліцензій.

Щоправда, через заборону українським атлетам брати участь у змаганнях, до яких допущені представники рф та рб, у процесі здобуття перепусток виникають певні складнощі. Приміром, поява у стартових протоколах росіян змусила українських фехтувальників та фехтувальниць знятися з чемпіонату світу в Мілані, на якому розігрувалися залікові очки до олімпійського кваліфікаційного рейтингу.

Водночас Вадим Гутцайт каже, що в його міністерстві можуть скасувати існуючу заборону. «Якщо зараз росія і білорусь не будуть офіційно за-

прошені на Олімпійські ігри, ми розглядаємо питання про повернення наших спортсменів до кваліфікаційних змагань. Звичайно, нам зараз треба брати участь у всіх кваліфікаційних змаганнях», — уточнює керівник Мінмолодьспорту.

Президент МОК Томас Бах заявляє, що з остаточним рішенням цього провокаційного питання там не поспішають: «Ми хочемо бути впевнені, що ухвалили правильне рішення».

Обізнані джерела прогнозують, що раніше жовтня, коли у Мумбаї відбудеться чергова сесія керівного олімпійського органу, рішення щодо участі представників рф та рб в Олімпіаді-2024 не буде.

«Я спілкувався з МОК, вони ще не вирішили, чи допустять російських і білоруських спортсменів, але якщо й допустять, то під нейтральним прапором, тобто без символів росії чи білорусі», — ділиться інформацією Гутцайт.

А поки в різних куточках світу тривають олімпійські відбіркові турніри, МОК відібрав у Лондона кваліфікаційні тур-

Метальник молота Михайло Кохан нещодавно виборов для України олімпійську ліцензію на Ігри-2024 в Парижі.
Фото з сайту suspilne.media.

ніри у кількох нових видах спорту: брейкінг (брейк-данс), скейтбордінг, скелелазіння, велоспорт BMX. В організації Томаса Баха вважають, що уряд Великої Британії встановив «дискримінаційні» вимоги для допуску до цих змагань представників з рф та рб, вимагаючи від них підписати документ, у якому вони мають зголоситися виступати в нейтральному статусі, погодити-

ся не підтримувати уряд своєї країни та війну в Україні, а також не отримувати державне фінансування.

А дивлячись на поточні дії МОК, уже можна передбачити й остаточне його рішення щодо допуску росіян та білорусів до паризької Олімпіади.

Якою ж буде реакція української спортивної спільноти на майбутній вердикт МОК — стане зрозуміло згодом.

«Наша олімпійська родина, всі федерації та всі наші відомі спортсмени разом збиратимемося і прийматимемо рішення про участь в Олімпійських іграх. Але я впевнений, що до цього часу ми вже матимемо багато ліцензій. Наші спортсмени теж скажуть своє слово, і сподіваємося, що і міжнародний світ теж скаже своє слово з цього питання», — зауважує Гутцайт. ■

Олексій ПАВЛИШ

Після історичного Вімблдона, який завершився для України тріумфом у міксті Людмили Кіченюк та півфіналом Еліни Світоліної, наші топтеністські вирішили взяти паузу перед американською серією турнірів, кульмінацією якої стане US Open.

І поки наші представниці топ-50 — Світоліна, Калініна, Костюк і Цуренко — відновлюються та готуються до хардової частини сезону, чудовий шанс покращити свої позиції у таблиці про ранги отримали українки, які або балансують на межі топ-100, або поки лише прагнуть потрапити до заповненої сотні.

На турнірах серії WTA 250 минулого тижня найкраще себе проявила Катерина Байндль — на кортах Будапешта 29-річна українка дійшла до фіналу, здолавши на шляху до матчу на трофей трьох місцевих тенісисток. У графік Катерини на турнірі втрутився дощ, через який їй в один день довелося грати і чвертьфінал, і півфінал — обидва матчі вона виграла (7:5, 6:3 проти господарки кортів Фанні Столар та (7:5, 7:6) проти американки Клер Лю).

«Я дуже щаслива, що змогла за один день виграти два матчі. Звісно, це було нелегко, але рада, що впоралась. Цей фінал означає для мене дуже багато. У мене були травми на початку сезону, тому це дуже важливий результат для мене. Зроблю все, що в моїх силах, щоб бути готовою», — говорила після перемоги у півфіналі Байндль.

На жаль, як виявилось, сил на фінал Катерині забракло. Програвши з рахунком 3:6 перший сет росіяниці Марії Тимофеевій, яка, як і всі представниці рф і рб, грає у нейтрально-

ТЕНІС

Із прицілом на «шолом»

Українські тенісистки готуються до Відкритого чемпіонату США

Катерина Байндль у Будапешті пробилась до свого другого в кар'єрі фіналу рівня WTA.
Фото з сайту sportarena.com.

му статусі, українка з таким же рахунком виграла другий, але у вирішальній партії не зуміла нав'язати боротьбу — 0:6. Таким чином Байндль прогала свій другий фінал на рівні WTA (перший був 5 років у Тайвані).

Вихід до фіналу суттєво покращив позиції українки в рейтингу — вона піднялась із 100-ї позиції на 77-му (до речі, най-

вища для неї за 4 роки), але не надовго: у Катерини «згоріли» очки за минулорічний півфінал у Варшаві, тож тепер вона 95-та у таблиці про ранги.

Уперше за два роки зіграла в основній сітці WTA-турніру Катерина Володько, яка, перебуваючи у третій сотні рейтингу, останнім часом грає переважно на змаганнях нижчої кате-

горії ITF. У Будапешті чемпіонка парного Australian Open-2008 записала до свого активу чвертьфінал у дуєті з чешкою Ренатою Вораковою. Натомість в одиночному розряді Катерина, подолавши два кола відбору, поступилась на старті основи представниці Казахстану Юлії Путінцевій — 6:1, 2:6, 1:6.

Успішно минулого тиж-

ня виступали українки і в ITF-турі. Чемпіонка юніорського Вімблдона-2019 Дар'я Снігур, яка все ніяк не може закріпитись на рівні WTA, виграла свій другий найбільший турнір у кар'єрі, тріумфувавши на змаганнях ITF 100 в Іспанії (перша перемога на турнірі такої категорії була в 2021 році в Дубаї). Цей трофей дозволив Дар'ї зробити ще один крок на шляху до топ-100 (цей тиждень вона починає 126-ю у світі), а також отримати місце в основі турніру WTA 250 у Варшаві.

Натомість на турнірі ITF 60 в американському Евансвіллі дійшла до фіналу в обох розрядах 23-річна Юлія Стародубцева, яка лише цього року відновила професійну кар'єру після навчання в університеті та виступів у студентській лізі США. Наразі Юлія уже у топ-260, що дає змогу зіграти у кваліфікації US Open. У відборі Відкритого чемпіонату США також, найімовірніше, зіграють Даяна Ястремська, Снігур та Катаріна Завачька. А от наша п'ятірка в топ-100 — Світоліна, Калініна, Костюк, Цуренко і Байндль — уже гарантовано отримали місце в основі.

У чоловічому турі серед українців найкраще виступають в одиночному розряді Віталій Сачко та Олексій Крутих, які, час від часу показуючи хороші результати на «челенджерах», тримаються наприкінці топ-200. Такі позиції у рейтингу також дозволять їм поборотись за вихід до основної сітки американського «шолома». У парях же багаторічним лідером нашої збірної залишається Денис Молчанов, який напередодні виграв «челенджери» у Мілані та Зальцбургу і замикає топ-80. ■

Владислава Алексієва
українська синхроністка

«Ми задоволені нашими результатами, хоча могло бути й краще».

Григорій ХАТА

■ ВОДНІ ВИДИ

Заключний тиждень на чемпіонаті світу з водних видів спорту традиційно присвячений плаванню в басейні олімпійського стандарту. Змагання плавців на акваторичному мундіалі в японській Фукуоці лише почалися, а нові зірки світового плавання вже встигли оновити три світові рекорди.

Хиткі рекорди легенд

На акваторичному «мундіалі» в Японії українська збірна вже відзначилася медальними успіхами на вищій та в артистичному плаванні

Олексій Серєда та Кирило Болух — срібні призери ЧС-2023 у синхронних стрибках із вишки.
Фото з сайту uadiving.org.

Француз Леон Маршан (ліворуч) побив багаторічний рекорд легендарного Майкла Фелпса на 400 м комплексом.
Фото з сайту worldaquatics.com.

Українські водні грації знайшли в собі сили, аби в останній змагальний день піднятися на бронзову сходинку планетарного форуму.
Фото зі сторінки у фейсбуці Федерації України з синхронного плавання.

Краще, ніж торік

Один із рекордсменів — це 21-річний француз Леон Маршан, котрий на понад секунду перевершив досягнення легендарного Майкла Фелпса на 400-метровій дистанції. За свою величну кар'єру 23-разовий олімпійський чемпіон установив 29 світових рекордів. При цьому рекорд американця на 400 м комплексом тримається найдовше, впродовж 15 років, з Олімпіади-2008 в Пекіні.

«Думаю, я добре впорався з тиском. Але це не ідеальний результат, він може бути кращим. У мене є один рік для вдосконалення своєї роботи», — заявив Маршан, якого нині тренує знаний американський спеціаліст Боб Боумен. Під його орудою Майкл Фелпс виграв 23 олімпійські золоті нагороди. А тепер завдяки тренерській майстерності Боумена стрімко прогресує Маршан. І вже готується до підкорення олімпійської вершини в Парижі.

На Олімпіаді-2020 у Токіо свою коронну дистанцію француз завершив шостим. Проте співпраця з Боуменом, яка розпочалася після тих Ігор, дозволяє Маршану з чемпіонською перспективою дивитися в найближче майбутнє. Леон каже, що 4:02.50 — це лише початок. «Не думаю, що я повністю реалізував свої можливості. Моя наступна мета — зробити час кращим, ніж він є цього року», — зауважив Маршан.

Боротьба до останнього

За рік до паризької Олімпіади підстави для стриманого оптимізму мають й українські повпреди, котрі виступали на ЧС-2023 в Фукуоці. Олексій Серєда та Кирило Болух вибороли «срібло» в синхронних стрибках із вишки. Разом з ним підопічні Тамари Токмачової отримали й ліцензію до Парижа, де прагнуть як мінімум повторити своє японське досягнення. У фіналі український дует зібрав рекордну для себе суму балів, поступившись лише неперевершеним китайським стрибунам у воду.

Ще одну олімпійську ліцензію українській збірній приніс безпосередньо сам Серєда, коли з 12-м результатом пробився до фіналу стрибків із 10-метрової платформи. Фінальний раунд 17-річний миколаївець завершив із шостим результатом.

Досягли українські водні акробати ще трьох фіналів: Болух і Ксенія Байло стали четвертими в синхронних стрибках із вишки у змаганнях змішаних пар; Байло і Софія Есман фінішували дев'ятими в синхронних стрибках із вишки, а Данило Коновалов посів 11-те місце на метровому трампліні.

У сумі цей доробок дозволив українській збірній стрибунів у воду посісти п'яте місце у загальнокомандному заліку. За повідомленням пресслужби Федерації стрибків у воду України, так високо «си-

ньо-жовті» не підіймалися впродовж попередніх 25 років.

Вагомого результату на акваторичному «мундіалі» досягли й вітчизняні «русалки». У заключний день змагань водних грацій на ЧС підопічні Світлани Саїдової вибороли «бронзу» в груповій довільній програмі.

«Ми щасливі. Нарешті змогли порадувати всю Україну медаллю світового форуму», — відзначили дівчата. Владиславі та Марині Алексієвим, Марті Федіній, Вероніці Гришко, Ангеліні Овчинніковій, Дар'ї Мошинській, Анастасії Шмоніній та Валерії Тищенко вдалося на мажорній ноті завершити непростий сезон, у якому відбулися революційні зміни в системі оцінювання виступу грацій. «Дякую, що боролися до останнього», — сказав президент

федерації зі стрибків у воду та артистичного плавання Ігор Лисов.

Водночас можливості побачити українських спортсменів на п'єдесталі пошани японського ЧС із водних видів спорту ще не вичерпані. Ближче до завершення кількатижневої змагальної програми «мундіалю» на старті 800 м, 1500 м вільним стилем має вийти лідер української збірної з плавання Михайло Романчук. Дворазовий призер Олімпіади-2020 вже розім'явся у Фукуоці, коли 11-м пройшов нову для себе дистанцію 5 км на відкритій воді. У басейні Романчук тримається значно впевненіше. Приміром, до фіналу 800 м він відібрався з шостим часом. Утім коронною для нього все ж залишається 1,5 км, де від Михайла варто очікувати найкращого результату. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Найближчим часом можна передплатити «Україну молоді» на вересень

«Україну молоді» у своїх відгуків і читачів — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на вересень. Передплатити «Україну молоді» можна до 18 серпня, і ви отримуватимете газету з вересня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоді» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
до кінця року — 211 грн. 44 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
до кінця року — 271 грн. 44 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн., на шість місяців — 14 грн.

КРУГЛА ДАТА

Та, що обманює старість

Акторка Кейт Бекінсейл святкує свої п'ятдесят

Адреналіна ШУГАЙ

Важко повірити, але 26 липня британська акторка Кейт Бекінсейл святкує своє 50-річчя. Хоча вона аж ніяк не виглядає на свій вік. Ба, їй навіть сорока не дася! А якщо зірка виходить в люди зі своєю 24-річною донькою Лілі Мо Шин, то їх сприймають як подружок або сестер, але аж ніяк не як матір і дочку.

Молоде та спортивне тіло — це не лише хороша генетика. Щоб обдурити старість, Бекінсейл наполегливо і регулярно тренується 6 разів на тиждень, а також дотримується правильного харчування. Акторка уникає алкоголю та кофеїну, бо дуже до них чутлива. «Якщо з'їм забагато чорного шоколаду, це буде, наче для когось вжити кокаїн», — поділилася вона.

Тренується Бекінсейл шість разів на тиждень, практикує фулбоді-воркаут та інтервальні тренування, а завершує розтяжкою. На думку актриси, те, що вона ще жодного разу не травмувалася на знімальному майданчику, — результат занять йогою.

За словами Кейт, у неї дуже міцний зв'язок зі своїм тілом: може фізично відчувати стрес. Найкращий метод позбутися його — навантажити себе фізичними вправами. Бекінсейл тоді уявляє себе конем, якому дуже треба погасати на пасовиську. Результат такого «гасання» — 52 кг ваги при зрості 173 см.

Обличчя зірки — теж сама натуральність. «Жодних підтяжок нитками, жодних лазерів, жодних операцій на носі, жодних філерів», — стверджує Бекінсейл. «Я роблю процедури з плазмоліфтингу, щоб стимулювати продукування колагену, та мікрострум, щоб шкіра

була пружніша та насичувалася киснем. Хотіла б спробувати лазер, але надто боюся», — зізналася зірка, яка має схильність до алергічних реакцій, тому остерігається більшості процедур.

Нагадаємо, що акторка народилася в родині коміка Річарда Бекінсейла і театральної актриси Джуді Лу. Бекінсейл-старша вважалася одним з найуспішніших комедійних акторів свого часу і був справжньою суперзіркою британського телебачення. Його раптова смерть у віці 31 року від серцевого нападу стала справжнім потрясінням не лише для родини, а й для всієї країни. Кейт на той час не було й 6 років.

Може, тому в юності дівчина і не думала про акторство, вона вступила до Оксфорда, де вивчала іноземні мови. Але під час навчання в коледжі пішла на прослуховування і несподівано отримала в 19 років одну з головних ролей у масштабній голлівудсько-британській екранізації Шекспіра «Багато шуму з нічого». Комедія Кеннета Брани вийшла на екрани в 1993 році з прем'єрою на Каннсь-

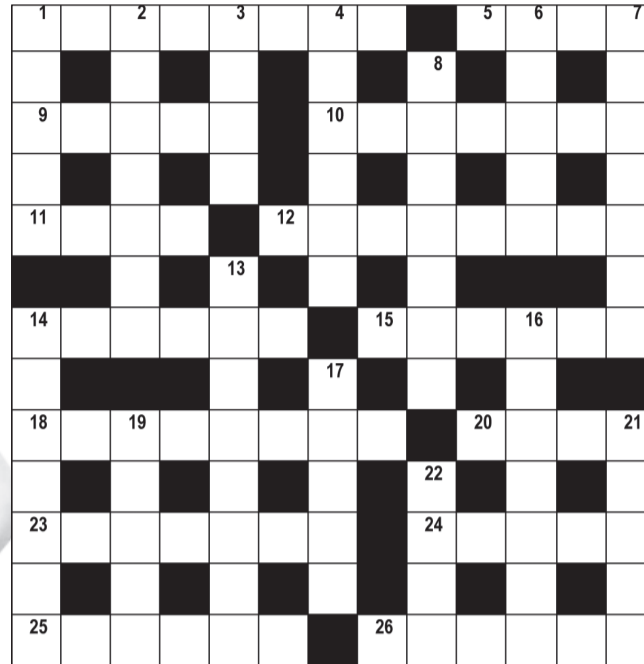

Кейт Бекінсейл.

кому кінофестивалі. У фільмі, крім Кейт Бекінсейл і Кеннета Брани, також зіграли: Дензел Вашингтон, Кіану Рівз, Емма Томпсон, Майкл Кітон, Роберт Шон Леонард та багато інших. Цей успіх став вирішальним для подальшого життя дівчини.

Сьогодні в її доробку такі стрічки, як «Перл-Гарбор», «Інший світ», «Ван Хелсінг», «Авіатор», «Інший світ: Еволюція», «Клік: з пультом по життю». Цікаво, що для зйомок в «Авіаторі» Кейт довелося набрати 9 кілограмів ваги. Але вона швидко позбулася їх, коли знімальний процес було завершено.

Єдине, чого не має акторка, — особистого щастя. Позаду — два невдалі шлюби і численні короткочасні романи. Може, хоч у п'ятдесят пощастить? ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №30

По горизонталі: 1. Верхній жіночий одяг у мусульман у вигляді халата з довгими рукавами та волосяною сіткою, що закриває обличчя. 5. Штучна водойма. 9. Ділянка землі, яку мала селянська сім'я для користування. 10. Помічник єпископа або пресвітера в католицькій церкві. 11. «Думи мої, думи мої, ... мені з вами». (Тарас Шевченко). 12. Давньогрецьке місто, батьківщина Архімеда. 14. Гори, батьківщина грузинів, вірмен, азербайджанців та інших народів. 15. Зірка з довгим хвостом. 18. Учасник кориди, який протистоїть бичу. 20. Річка в Іспанії. 23. Пристрій для піднімання вантажу на відносно невелику висоту. 24. Рельєфний малюнок на дошці для відтворення в друкованій формі. 25. Художній стиль європейського пізнього середньовіччя. 26. Овечий сир.

По вертикалі: 1. Висока і вузька кухонна шафа. 2. Райцентр на Львівщині. 3. Число, на яке заборонено ділити. 4. Солдат австро-угорської армії. 6. Друге за величиною місто в Естонії. 7. Справжнє прізвище Папи Римського Івана Павла II. 8. Умовна лінія, що розділяє північну і південну півкулі. 13. Шкіряна сумка або дерев'яний футляр для стріли.

14. Список, перелік книжок чи картин, складений у певному порядку для полегшення їх пошуку. 16. Зародок живого організму. 17. «Ой що то за шум учинився, що ... та й на мусі оженився» (народна пісня). 19. Діяч ООН, якого Богдан Сташинський убив перед убитством Степана Бандери. 21. Друге за величиною озеро в Європі після Ладозького. 22. Пристрій для утримання на місці суден чи плавучих маяків у вигляді металевого стержня з лапами, які чіпляються за ґрунт. ■

Кросворд №29 від 19 липня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Створив Господь мавпу. А тоді дивиться — та ні, людина все ж краща. Зібрав він усіх мавп і каже:
— Щоб до завтра мені людьми стали!
Мавпи цілу ніч голили хвости відрізали... Прокидається Господь — краса! Живуть люди у білих хатках із вишневими садочками, хрущі над вишнями гудуть, млини працюють, церкви стоять. Але що це? Деякі мавпи все ще в лісі по деревах стрибають!

Господь як гриме на них:
— Я вас створив, як ви смієте не підкорятись словам моїм?!
Мавпи перелякались, поховались у кущах, аж тоді найсміливіша вилазить і каже забухавим голосом:
— А ми па-українці не панімаєм!

Белгород — хлопок. Брянськ — хлопок. Воронеж — хлопок. Поодинокі хлопки поступово переходять на аплодисменти. Бурхливі овації... Бавовна в Криму!

ПОГОДА

27–28 липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий дощ. Вітер південно-східний, 1–2 м/сек. Температура вночі +18...+19, удень +20...+22. Післязавтра вночі +15...+17, удень +20...+21.

Миргород: місцями опади. Уночі +18...+21, удень +23...+27.

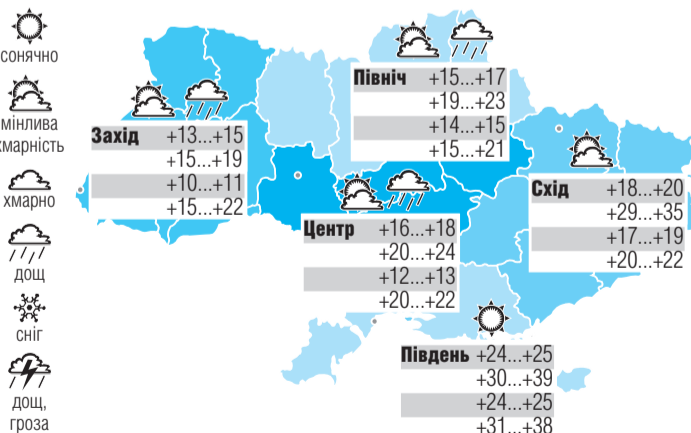
Вінниця: без опадів. Уночі +14...+16, удень +19...+23.

Одеса: місцями опади. Уночі +18...+20, удень +24...+25.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.

Трускавець: уночі +12...+13, удень +18...+21.

Моршин: уночі +12...+13, удень +17...+20.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41 sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи: економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009030 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 129
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 86734